

onafhankelijk studentenblad

veto

jaargang 49 nummer 5
28 november 2022
tweewekelijks blad
erkeningsnummer p706128
afgiftekantoor Leuven

PB-PP|B-02817
BELGIË(N)-BELGIQUE

Tijd voor een nieuwe codex?

Zo overwerkt
is je prof

Laagste huurprijs
fors omhoog

Het atelier
van Bisser

Hoofdredacteur Joanna Wils **Redactiesecretaris en verantwoordelijk uitgever** Jan Costers
Eindredacteur Bruno De Waele **Redacteur foto** Sharon Poppe **Redacteur illustratie** Freya Caris
Redacteur onderwijs Wolf France **Redacteur sociaal** Simon Tibo **Redacteur student** Kasper Nollet **Redacteur internationaal** Helena Van Schelvergem **Redacteur opinie** Anna Claes
Redacteur cultuur Lore Meesters **Redacteur onderzoek** Thor Deyaert **Redacteur KU Leuven** Evelien Van Haegenborgh **Verantwoordelijke navraag** Xhoana Memçaj **Verantwoordelijke evenementen** Jeremy Van Weyenbergh
Verantwoordelijke groepsgevoel en welzijn Lara Lismont **Verantwoordelijke Instagram** Lenne Schoenmakers **Verantwoordelijke Veto English** Victoria Casteels **Verantwoordelijke rondleiding** Pascal Beyer **Verantwoordelijke strip** Anne-Leen Declercq

Eindredactie Femke 'Nagelbijten' Beutels, Thor 'De toppen van de haag snoeien' Deyaert, Wolf 'papers uitstellen' France, Joanna 'lets anders zeggen dan wat ik bedoel' Wils, Freya 'Ongevraagd boeken aanraden' Caris, Anna Claes, Lore 'Koukulemen' Meesters, Thomas 'Doe maar ook WK twijfelen dan' Maes, Bruno De Waele, Vincent 'Haasje over' De Vocht, Andreas Vandingenen, Kasper 'Dad jokes' Nollet, Sharon 'Taylor Swift streamen' Poppe **Vormgeving** Jan 'Emoties tonen tijdens een voetbalwedstrijd' Costers **Cover** Sharon Poppe, Jan Costers **Schrijvers** Ida 'Vitamientjes (niet) slikken' De Boodt, Emma 'Brak piano spelen' Devillé, Robin 'Aan het eiland refereren' Geukens, Andreas Vandingenen, Emilie de la Motte, Robbe Govaerts, Kasper Nollet, Sharon Poppe, Elien Stouten, Zaura 'slapen' van Eekert, Thomas Maes, KVHV Leuven, LOKO, Linde Verstraeten, Lara 'Tweedehands shoppen' Lismont, Jeremy 'Verjaardagskaartjes maken' Van Weyenbergh, Thor Deyaert, Thomas Maes, Wolf France, Joanna Wils, Xhoana 'Laatkomen' Memçaj, Wolf France, Eline Marsenille, Lara Turgut, Maud 'Eeuwig twijfelen' Reekmans **Illustratoren** Freya Caris, Ben Debals, Cath Hermans, Anne-Leen 'Fictioneel wereldkampioen zijn' Declercq, Marike Aerts, Anastasia Arnhold, Sharon Poppe, Jan Costers **Fotografen** Sharon Poppe, Kasper Nollet, Robin Geukens, Jeremy Van Weyenbergh, Freya Caris, Joanna Wils, Mathilde 'dutjes' Dams **Beeldpagina** Anastasia Arnhold **Beeldpagina XL** Freya Caris, Joanna Wils, Sharon Poppe **KU Leuven** Evelien Van Haegenborgh, Jan Costers, Joanna Wils, Thor Deyaert, Lore Meesters, Xhoana Memçaj, Kasper Nollet

Veto is een uitgave van de Leuvense studentenroepel LOKO. De standpunten verdedigd in Veto stemmen niet noodzakelijk overeen met de standpunten van LOKO. Wil je hier volgende keer ook vernoemd staan? Kom dan naar onze redactievergadering op donderdag om 20u in 's-Meiersstraat 5, bezoek onze Facebookgroep of stuur een berichtje naar veto@veto.be. met het antwoord op de vraag 'welk fictioneel wk zou jij winnen?'

'Tijd voor een écht studentenliedboek' 4

LOKO over de noodzaak van een nieuwe codex

'Het LOKO liederboek: nog meer verdeeldheid' 5

KVHV over de overbodigheid van een nieuwe codex

Kritiek op verplichte dopen buiten Leuven 6

Het verplichte dooprutueel op externe campussen botst met de vertegenwoordigingsrol

Huurprijs gesubsidieerde koten KU Leuven stijgt fors 7

De laagste huurprijs op maat wordt volgend jaar 60 euro per maand duurder

Duur haalt het van duurzaam bij studenten 8

De prijs is voor studenten belangrijker dan de duurzaamheid

Gouden gids voor een duurzamer studentenleven 9

Zo draag je bij tot een duurzamere wereld

Verkorte educatieve bachelor in de lift 10-11

Verhoging van inschrijvingscijfers, maar lerarentekort nog niet opgelost

Veralgemeende aanpak starttoetsen nog veraf 12-13

Een starttoets voor elke richting is nog niet voor volgend jaar

De legende: Bart Kerremans 14-15

'Ik schreef mijn pennenzak vol met namen van politieke partijen'

Mediagekte rond misbruikzaken maakt slachtoffers monddood 16

Linde Verstraeten over de verantwoordelijkheid van de media

Puzzelarenberg 17

Wiskundige puzzels voor bollebozen

De kost van excellentie 18-19

De hoge werkdruk bij het zelfstandig academisch personeel

Beeldpagina XL 20-21

Het werk van Bisser

Internationaal kort 22

Opgesloten studenten in Myanmar, staking in Schotland en meer

Sjarels Crypto 23

Cryptisch puzzelplezier

KU Leuven zet stevig in op 3D-printen 24-25

Een bezoek aan het Leuvense 3D-printlab

'We moeten meer nadenken over de band tussen AI en duurzaamheid' 26

Lode Lauwaert over de nieuwe leerstoel AI and Ethics

Beeldpagina 27

Connect the dots met Anastasia

Dubbel geboekt 28

Mollen Philippe en Uma over boeken met impact

'Ik denk dat graffiti nooit helemaal legaal zal zijn' 29-31

Interview met graffitikunstenaar Bisser

Strip 32-33

Werk van Kaylan Saro

KU Leuven 38-39

Ontdek Cyprus, begin bij Ecosia

EDITORIAAL

Prosit senior, silentium corona

Wie moet de studentencodex maken? Die vraag stelden we in deze editie aan zowel het Katholiek Hoogstudentenverbond (KVHV) als studentenroepel LOKO. Beide organisaties eisen de stem van de student op. Die stem valt echter nog nergens te bespeuren.

De ontwikkeling van een nieuwe codex staat al jaren ter discussie. Veel liedjes en praktijken uit het huidige groene boekje zijn immers verouderd binnen de huidige studentencultuur, behalve binnen de traditie van het KVHV. De uitgeverij van het boekje bestaat uit een conservatieve groep niet-studenten. Van voeling met het studentenleven is er geen sprake, en een kring die om aanpassingen vraagt, heeft zelden prijs. Daarom werkt LOKO sinds dit jaar aan een eigen liederenboek, om naar eigen zeggen die student een stem te geven.

Maar kan het de individuele student eigenlijk schelen wat er in het groene boekje staat, of wie er inhoudelijk de plak zwaait? Niemand die het weet: de duizenden studenten die wekelijks een cantus bijwonen, zijn door geen van beide partijen bevraagd geweest. In beide gevallen selecteert een kleine groep (oud-)studenten wat er in het alom bekende liederboek zou moeten staan.

Principieel klinkt LOKO's streven naar inhoudelijke inspraak prima – maar de vraag is wiens inspraak ze dan vragen. In het nieuwe adviesorgaan zetelen een dertigtal praesides die verantwoordelijk zijn voor de input van het liederenboek. Zijn dat dan dé vertegenwoordigers van de 'gewone' student?

LOKO beweert wel dat individuele studenten hun bedenkingen zullen kunnen opsturen naar de nieuwe uitgever, maar de manier waarop ligt nog steeds niet vast. Die aanpak is vreemd: al veel vroeger had men het oor te luister moeten leggen bij de studenten zelf. Dat komt wat over alsof je een voltallige regering samenstelt, nog voordat je eigenlijk een regeerakkoord hebt.

Zo eigenen beide partijen zich ontoereikende argumenten toe. 'Traditie verbindt', volgens het KVHV, maar een starre regie over de inhoud van de codex voelt eerder als een muilkorf aan. De stem van 'de student' bij LOKO lijkt dan weer iets te gemakzuchtig opgeëist. Beide partijen zeggen dan wel dat ze het beste voor hebben met die student, maar door te spreken in diens naam verdwijnt die naar de achtergrond.

Aan goede bedoelingen twijfelen we niet. Maar het zou zowel LOKO als het KVHV sieren als ze de student niet opvoeren als een handpop, maar die effectief bevragen over wat die precies wil zingen op een cantus, alvorens te beslissen wat een codex zou moeten zijn. Plezier primeert op een cantus, dat mag door deze tweespalt niet worden verstoord.☺

Kasper Nollet is redacteur student. Het editoriaal wordt gedragen door de voltallige redactie.

lees verder op veto.be

'Tijd voor een écht studentenliedboek'

De huidige KVHV-codex is verouderd en tot stand gekomen zonder enige inspraak van studenten of studentenverenigingen. Hoog tijd voor een nieuwe, verrijkte codex die de Leuvense studentencultuur écht weerspiegelt.

tekst: LOKO (Werkgroep Leuvens Liedboek)
beeld: Sharon Poppe

Cantussen zijn niet weg te denken uit het Leuvense studentenleven. Volgens de cijfers van Cantuswijzer Leuven werden er vorig academiejaar minstens 264 openbare cantussen georganiseerd. Daar komt nog bij dat een groot deel van de cantussen zijn weg niet vindt tot bij de Cantuswijzerkalender.

De basis voor de grote meerderheid van die cantussen is het welbekende KVHV-boek met groene kaft. Welke liederen gezongen worden op cantussen wordt bepaald door het aanbod en de grenzen van die codex. Daar wringt het schoentje.

De huidige KVHV-codex heeft net zoals de makers ervan een rechts-katholiek karakter. Daardoor worden liederen uit andere strekkingen geweerd. Volksliederen bestaan in vele soorten en maten, net zoals de verenigingen die cantussen organiseren.

Na uitgebreide discussie gaf de Algemene Vergadering van LOKO (*het hoogste beslissingsorgaan van LOKO met vertegenwoordigers van alle Leuvense studentenkringen, red.*) in 2019 de opdracht aan het toenmalige LOKO-bestuur om gesprekken met het KVHV op te starten, om te bespreken hoe we de stem van de hedendaagse student (beter) kunnen laten weerklinken in de KVHV-codex.

Die pogingen tot gesprek leerden ons snel enkele dingen. Enerzijds ontdekten we dat de studentenbestuurders van het KVHV die de codex verdelen, weinig tot geen zeggenschap hebben over de inhoud van hun codex. Anderzijds werd het duidelijk dat de bestuurders van Studentencentrum vzw, die de inhoud van de codex bepalen, weinig voeling of interesse hebben in de huidige studentencultuur buiten die van het KVHV.

De laatste editie van die codex deed dan ook de emmer overlopen bij de studentenkringen. Naast het feit dat er niet werd ingegaan op de oproep tot een grondige herziening van de inhoud, pasten de auteurs ook de paginanummering fundamenteel aan. Dit zonder enige vorm van inspraak van cantussers. Ook ontbraken er nog steeds alom geliefde liederen zoals *Leuvens Schoonheid*.

Er is dus simpelweg niet alleen nood aan een nieuw pluralistisch Leuvense liedboek, maar ook aan een systeem dat zo veel mogelijk studenten betreft bij het opstellen ervan. Hoe gaan we dat nu doen?

Culturele co-creatie en democratie

LOKO werkte een systeem uit waarbij ze de balans tracht te houden tussen traditie en studenteninspraak. Het harde werk van een liedboek opstellen zal gebeuren door een diverse groep. Die bestaat enerzijds uit ervaren cantuskenners die instaan voor de duurzaamheid van het liedboek, en anderzijds uit LOKO-vertegenwoordigers die de voeling met de studenten behouden.

Natuurlijk is niet enkel die groep verantwoordelijk voor het opstellen van het liedboek. Een adviesraad, samengesteld uit kringvertegenwoordigers, zal uitgebreid discussiëren over voorstellen en nieuwe versies van het Leuvense liedboek.

Maar de cantuscultuur reikt ook buiten de wereld van kringen. Daarom willen we een laagdrempelig feedbackmilieu opstellen voor elke vereniging of individuele student die een mening heeft over de inhoud van het liedboek. Ook willen we inputmomenten organiseren waar alle soorten studentenverenigingen welkom zijn om in dialoog te gaan over hun cantusgewoonten en hoe het liedboek hen daarbij kan ondersteunen.

Met onze inspanningen richten wij onze pijlen op een liedboek dat geen tradities vervangt maar ze verrijkt. We willen een boek maken dat compatibel is met de bestaande gebruiken, zowel inhoudelijk als praktisch.

Het liedboek wordt een moeiteloos hulpmiddel voor de cantusvoorzitter om uit een breed palet van liederen te kiezen, op maat van hún cantus voor hún studenten. Zo behouden we een goede voeling met de waardevolle en unieke studentenfolklore, waarbij we allemaal samen de Leuvense studentencultuur verrijken.☺

Dit opiniestuk bevat de mening van de auteur. Ze bevat niet noodzakelijk de mening van de redactie.

'Het LOKO liederboek: nog meer verdeeldheid'

Al sinds 1955 geeft het KVHV-Leuven de groene studentencodex uit en verenigt het tienduizenden studenten in dezelfde studentikoze traditie. Sinds enkele jaren probeert LOKO mee te surfen op dat succes en bedreigt ze de eenheid en continuïteit in het Leuvense studentenleven.

tekst: KVHV
beeld: Sharon Poppe

Al bijna zeventig jaar verspreidt het KVHV de bekende codex vanuit twee idealen: de bewaring van de traditionele Vlaamse studentikoze traditie, en dat tegen een zo democratisch mogelijke prijs opdat zoveel mogelijk studenten aan het cantus-gebeuren kunnen participeren. Het is een systeem dat goed werkt en waar LOKO argwanend naar kijkt. 'Door de huidige studentencodex voelen studenten zich niet gehoord', verklaarde voorzitter Bram Schaefer onlangs in een Vetoartikel.

Hij maakt echter niet duidelijk welke studenten hij hier precies bedoelt: de 85 studenten in zijn Algemene Vergadering (*AV, het hoogste beslissingsorgaan van LOKO met vertegenwoordigers van alle Leuvense studentenkringen, red.*), of de 60.000 andere studenten die vaak nog nooit van de AV hebben gehoord? Degenen die aan het minste liedje aanstoot nemen en het willen schrappen, degenen voor wie een cantus niet vettig genoeg kan zijn, of zij die liefst van al Samson & Gert zingen?

Het is pretentius om 'de' studentenstem op te eisen. Als het LOKO daar echt om te doen was, hadden ze wel een ander plan van aanpak gekozen. Haar grootste kritiek was steeds dat er 'te weinig inspraak' is in de codex. De bedenkelijke oplossing schuilt echter in de oprichting van een vzw Leuvense Liedboek, waarin een select groepje oud-studenten alle beslissingen naar zich toetrekt.

Die oud-studenten zijn niet eens voorgedragen door de studenten zelf, maar hebben zichzelf laten bekrachtigen door de AV. De studentenkringen, die de studenten uit hun opleiding vertegenwoordigen, geven onder invloed van dat pretentius groepje oud-studenten al snel hun invloed op: zij stellen zich tevreden met slechts een adviesstem in de vzw, zonder enige reële impact.

LOKO klopt zichzelf bovendien op de borst dat alle individuele studenten input mogen geven – al weten ze nog niet hoe. Hoe fantastisch! Het KVHV heeft altijd al hetzelfde ge-

daan: wekelijks krijgen en beantwoorden wij berichten van studenten met vragen over de codex.

Net zoals het KVHV zal ook LOKO – excuseer: het selecte clubje oud-studenten – beleidskeuzes moeten maken over welke input ze al dan niet verwerkt. Er is een duidelijke kloof tussen wat LOKO in de media beweert – namelijk dat de studenten reële inspraak gaan hebben in hun liederboek – en wat ze vandaag doet.

Het is bovendien nog uitkijken hoelang LOKO resistent blijft voor politieke correctheid en in haar codex 'controversieele' liederen begint te schrappen, ook al beweerde Schaefer in een recent Vetoartikel dat dat voorlopig geen prioriteit is voor de eerste versie van het liederboek.

De eigenwaan van LOKO om per se een eigen liederboek uit te geven, leidt dus niet tot een betere of democratischere codex. Het creëert vooral een tweespalt in Leuven, zowel tussen de huidige en de vorige generaties studenten, als bin-

nen deze komende generatie die met verschillende codices moet cantussen. Welke student zit erop te wachten om twee verschillende codices te kopen, afhankelijk van de cantus die hij bezoekt?

LOKO had dit alles nochtans kunnen vermijden. In 2014 werd er reeds constructief samengewerkt tussen het KVHV en LOKO opdat er één codex kon blijven. Voormalig KVHV-praeses Brecht Crabbe bevestigde vorig jaar in een Vetoartikel dat het KVHV opnieuw de contactgegevens van de uitgever aan LOKO bezorgd had, maar daar heeft het LOKO-bestuur niets mee gedaan.

Dat Schaefer vervolgens aan *Veto* verklaart dat er 'te weinig geluisterd werd' vanuit het KVHV is dan ook een kwalijke verdraaiing. Het KVHV heeft zich steeds verzet tegen de verdeeldheid van het studentenleven.

Wat LOKO ook doet, alle studenten zullen steeds terecht kunnen bij het KVHV voor een traditionele studentencodex waarmee zij participeren in een traditie van vele generaties.☺

Dit opiniestuk bevat de mening van de auteur. Ze bevat niet noodzakelijk de mening van de redactie.

Kritiek op verplichte dopen buiten Leuven

In enkele studentenkringen op campussen buiten Leuven is een dooprutueel verplicht voor praesidiumleden. Veel daarvan hebben echter een officiële vertegenwoordigingsrol. De Studentenraad en het beleid zijn kritisch.

tekst: [Kasper Nollet](#)
beeld: [Miette \(archief\)](#)

Bij bepaalde studentenkringen op een aantal campussen buiten Leuven is gedoopt zijn een ver-eiste om deel te kunnen worden van het praesidium. Het betreft studentenkringen op campussen Geel, Kortrijk, Brugge en Brussel.

'Het is voor ons duidelijk dat studentenvertegenwoordiging niet aan zo'n doopplicht mag worden gekoppeld'

[Hilde Feys](#), vicerector Studentenbeleid en Diversiteit

De kringen in kwestie hebben een vertegenwoordigende functie voor studenten binnen hun opleidingen, en in veel gevallen ook in campusgebonden materie. Het is om die reden dat de Studentenraad zich zorgen maakt.

Hoge drempel

Een doopplicht heeft twee mogelijke nadelen volgens Matthias D'Helft, campuscoördinator bij Stura: 'Het kan enerzijds de drempel verhogen voor mensen die gewoon aan vertegenwoordiging willen doen. Anderzijds kan het de indruk wekken dat een bepaalde kring enkel met feesten bezig is. Dat schrikt potentiële vertegenwoordigers af.'

Op de Algemene Vergadering van 11 november verklaarde de Studentenraad dat ze naar oplossingen zou zoeken voor de kwestie. De facultaire vertegenwoordigers waren het er immers over eens dat die doopplicht een probleem vormt. Het gaat hen in de eerste plaats wel om vertegenwoordigende rollen binnen een praesidium.

Vicerector Studentenbeleid Hilde Feys is eveneens kritisch: 'Het is voor ons duidelijk dat studentenvertegenwoordiging niet aan zo'n doopplicht mag worden gekoppeld.' Momenteel ligt een algemene afschaffing van de doopplicht nog niet op tafel. 'Om de campussen zoveel mogelijk in hun eigenheid te respecteren, zoeken we naar oplossingen op maat', vertelt D'Helft.

Bij het praesidium van de KULAK, genaamd ElySION, is er al nagedacht over een mogelijk compromis: 'We zetelen met vier leden uit ons praesidium in de lokale Stuvoraad (*raad voor studentenvoorzieningen, red.*)', vertelt praeses Robbe Bailleul. 'We willen één extra plaats voortaan voorbehouden voor een speciaal verkozen student die zich niet hoeft te laten dopen.' De gesprekken daarover met Stura lopen nog.

Toegankelijk dopen

Veel studentenkringen binnen Leuven organiseren dopen, maar bij geen enkele is die ontgroening nog een officiële voorwaarde om in het praesidium te mogen. Marie Degriek, vicepraeses

van het KULAK praesidium ElySION, verdedigt het dooprutueel van haar kring.

Haar praesidium houdt zich aan het Leuvense doopcharter. Alles verloopt volgens die regels. 'Bij de vorige doop hadden we een grote opkomst van ongeveer 150 man. Dat wijst op de laagdrempeligheid van onze ontgroening', vertelt Degriek verder.

In het volgende semester worden alle lokale doopcharters in kaart gebracht

Veel andere kringen op de campussen buiten Leuven houden zich aan lokale charters. Dat komt volgens vicerector Feys vanwege hun specifieke context: 'In Leuven hebben we het dooptraject achter de rug, waar zowel de hoger onderwijsinstellingen, de Leuvense studentenorganisaties alsook de stad Leuven en de politie aan hebben meegewerkt. Die partners zijn op elke campus natuurlijk anders.'

Het plan is om in het volgende semester alle doopcharters in kaart te brengen, om vervolgens te kijken hoe die mogelijk beter op elkaar kunnen worden afgestemd. 'Dat zal in dialoog met de campussen gebeuren, via de campusbrede Stuvoraad KU Leuven', besluit Feys.☺

Huurprijs gesubsidieerde koten KU Leuven stijgt fors

De bodemprijs voor koten met huurprijs op maat van de KU Leuven stijgt volgend academiejaar. De impact zou beperkt zijn, al maken sommige studenten zich zorgen.

tekst: [Robin Geukens](#)
beeld: [Freya Caris](#)

De tarieven van de huurprijs op maat zullen volgend academiejaar stijgen. De laagst mogelijke huurprijs zal 195 euro per maand bedragen. Dit jaar bedroeg die nog 131 euro. Dat is onder andere het gevolg van een herverdeling van middelen. Opvallend is dat het voorstel van het bedrag, dat de sociale dienst voorstelde, niet gevolgd is.

De stijging komt hard aan bij Anna*, een student in een kot met huurprijs op maat: 'Studenten krijgen het moeilijker en moeilijker. Dan is dit een bittere pil om te slikken. 64 euro per maand opslaan, betekent wel dat ik 640 euro extra moet verdienen in de zomer.'

Heroriëntering

De meest voor de hand liggende reden voor de stijging is dat de kosten de afgelopen jaren fel gestegen zijn, zo is er bijvoorbeeld geïnvesteerd in wifi en branddetectie. 'We stellen vast dat onze huurprijzen veel lager zijn dan de gesubsidieerde huurprijzen in andere universiteitssteden', verklaart Ludo Clonen van residentiebeheer van de KU Leuven.

'Zonder kot kunnen sommige studenten niet verder studeren'

[Anna](#), studente op kot met huurprijs op maat

Clonen haalt ook een heroriëntering van de middelen binnen Stuvo aan als verklaring: 'Er doen zich binnen studentenvoorzieningen andere noden voor. Ik denk dan in de eerste plaats aan het mentaal welzijn van de studenten. Eigenlijk willen we onze middelen voor een deel heroriënteren naar dat domein', legt hij uit.

Anna erkent dat mentaal welzijn belangrijk is, maar maakt zich zorgen: 'Het zijn beide belangrijke domeinen, maar je moet opletten dat het een niet ten koste gaat van het ander. Zonder kot kunnen sommige studenten niet verder studeren.'

Overgefinancierd?

Residentiebeheer schat dat de stijging een relatief beperkte impact zal hebben op het budget van de student. 'Natuurlijk stijgt de huurprijs, maar je zou kunnen zeggen dat er tot nog toe in sommige gevallen iets te veel gefinancierd werd', zegt Clonen. 'De studenten (*die aanspraak kunnen maken*

'De huurprijs stijgt, maar je zou kunnen zeggen dat er tot nog toe soms te veel gefinancierd werd'

[Ludo Clonen](#), Residentiebeheer KU Leuven

op de laagste huurprijs, red.) krijgen immers de maximale studietoelage en een verlaagd inschrijvingstarief en kunnen eveneens een bijkomende toelage bij de Sociale Dienst aanvragen.'

Clonen: 'In het verleden kreeg de student de maximale studietoelage, maar eigenlijk was die veel meer dan de studiekosten. De Sociale Dienst berekende ook de directe en indirecte studiekosten van de student, waaruit we kunnen concluderen dat er sprake was van een overfinanciering. Voor een gezin met een laag inkomen is alle hulp natuurlijk welkom, maar relatief gezien is dat wel een bijkomende kost die gedragen kan worden.'

heeft zo een 2500-tal gesubsidieerde kamers. Dit systeem is een manier om studenten (uit een gezin) met een laag inkomen de kans te geven om te studeren. 'De methode waarop bepaald wordt welke huurprijs op maat een student moet betalen, blijft dezelfde', zegt Egon Bleukx, mandataris Studentenvoorzieningen LOKO.

De huurprijs wordt vanaf 2023-2024 ook voor het eerst losgekoppeld van de energieprijs. Zo zal de naakte huurprijs 135 euro zijn en de energieprijs 60 euro, wat samen 195 euro maakt. De energieprijs van 2024-2025 wordt later nog berekend.☺

*Anna is een gefingeerde naam.

2500 gesubsidieerde kamers

De huurprijs op maat is afhankelijk van de situatie van de student in kwestie. De KU Leuven

Duur haalt het van duurzaam bij studenten

Duurzaamheid leeft bij studenten en uit zich op diverse manieren. Ze eten minder vlees op kot en doen korte verplaatsingen op klimaatbewuste wijze. Desondanks is de prijs toch vaak doorslaggevend.

tekst: Emma Devillé en Ida De Boodt
illustraties: Cath Hermans

Bij studenten leeft het gevoel dat medestudenten minder met duurzaamheid bezig zijn dan zijzelf. Tegelijkertijd vindt veertig procent dat ze zelf nog niet genoeg doen voor hoeveel ze er om geven. Dat blijkt uit een indicatieve rondvraag van *Veto* bij meer dan tweehonderd studenten.

Een vierde van de respondenten geeft aan niet echt bezig te zijn met duurzaamheid. Meer dan de helft van de studenten zou bereid zijn op straat te komen voor een duurzame samenleving. Het is een thema dat leeft bij studenten.

Wat de pot schaft

Veertig procent van de studenten geeft aan thuis meer vlees te eten dan op kot en meer dan de helft stuurt er thuis dan ook op aan om meer vegetarische voeding te eten. Een kwart van de

studenten eet nooit vlees, vier procent is veganist. Wat niet op geraakt op kot, bewaren de meeste studenten om later op te eten. Bovendien heeft ondertussen bijna iedereen een drinkbus en brooddoos. Het zijn kleine, alledaagse dingen die de meeste studenten al prima doen. Ook korte verplaatsingen worden grotendeels te voet of met de fiets gedaan.

Drie vierde van de studenten gaf dan weer aan zeer bewust bezig te zijn met energie- en waterconsumptie. Dat doen ze vooral door de verwarming niet op te zetten, minder lang te douchen en lichten te doven. Of dat enkel vanuit duurzame overwegingen is, lijkt gezien de huidige energiecrisis twijfelachtig.

Prijzvoordeel boven duurzaamheid

Helaas knelt daar het schoentje, wanneer de prijs in rekening gebracht wordt. Een student uit de enquête zegt te proberen helpen waar het kan, maar het niet zo breed te hebben en dus niet altijd erg duurzaam kan leven. Dat uit zich ook in het koopgedrag van studenten: slechts veertien procent kiest voor duurzame, maar duurdere producten.

'Activisme is niet de enige vorm van duurzaam engagement'

Nikkie Melis, coördinator Ecoteams KU Leuven

Wel kijkt de meerderheid naar de hoeveelheid plastic verpakking bij het winkelen. Nikkie Melis, coördinator Ecoteams KU Leuven, zegt echter dat de impact van afval op je ecologische voetafdruk, in vergelijking met vlees- en energieconsumptie, beperkt is. 'Het helpt natuurlijk wel, maar toont vooral aan hoe veel producten je eigenlijk wel niet koopt.'

Ook op reis haalt de goedkopere prijs van het vervuulende vliegtuigticket of de auto het voor velen van het duurdere treinticket. Al zijn er altijd uitzonderingen: verschillende studenten gaven in de enquête aan bewust nooit voor het vliegtuig

te kiezen. Zij vormen echter wel een minderheid.

'Ik kies voor plekken die geen vliegreis vereisen, en doe het liefst citytrips zodat ik daar alles met het openbaar vervoer kan doen', aldus een student in de rondvraag. Tijdsbesparing en prijsvoordelen primeren voor de modale student nog steeds op duurzaamheid.

Bewuster gaan leven

Kati Hermann, vrijwilliger bij Green Office, benadrukt het belang van bewuster leven en kopen. 'Denk een extra keer na over alles en vraag je af of het wel echt nodig is', is een terugkerende gedachte uit de enquête, die Hermann ook bevestigt. Ze raadt aan om in te zetten op kleine dingen die een groot verschil kunnen maken.

Volgens Melis begin je best bij zaken die aansluiten bij je eigen buikgevoel: 'Activisme is niet de enige vorm van duurzaam engagement', vertelt ze. 'Vaak begint het bij één iemand met een goed idee, die sleurt dan de rest mee.'

Gouden gids voor een duurzamer studentenleven

Hoe kan je als student je steentje bijdragen aan een duurzamere wereld? *Veto* lijst enkele tips op, speciaal op maat gemaakt van de student.

tekst: Emma Devillé en Ida De Boodt
illustraties: Cath Hermans

De wereld redden past niet meteen binnen het takenpakket van een student. Toch kan je door kleine aanpassingen een groot verschil maken. Samen met Nikkie Melis van de Dienst Duurzaamheid aan de KU Leuven en Kati Hermann van Green Office stelde *Veto* een kleine gids op.

Melis en Hermann benadrukken het belang van een bewuster leven. Dit houdt in dat je stilstaat bij je huidige levensstijl door na te denken voor je iets eet of koopt. Stel jezelf steeds de vraag of het duurzamer kan.

Kleine moeite, groot resultaat

Veel kleine acties zijn al een groot deel van de oplossing. Installeer bijvoorbeeld Ecosia als browser en plant zo bomen tijdens het online zoeken. Volg ook het Ecoteam van je faculteit op sociale media, dan blijf je op de hoogte van leuke acties zoals plantenruilen, deeltuinen of tweedehandsmarkten.

Goedkoop én duurzaam eten kan zeker samengaan. Zo kan je onder meer de app TooGoodToGo installeren.. Deze laat je overschotten van restaurants en winkels voor een spotprijs kopen.

Kook eens samen met je kotgenoten, douche zolang je favoriete nummer speelt en trek die 'geitenwollen sokken' aan

Aan de KU Leuven is er dan weer de Groentetas. Dat is een initiatief van Stuvo waarbij je per trimester inschrijft om elke week een pakket vol lokale en fairtrade groenten op te halen. Voor de volgende periode kan je je nog aanmelden tot 2 januari op de website van Stuvo.

Een ander manier om je ecologische voetafdruk te verkleinen is minder vlees op je bord. Je hoeft hierbij niet je eetpatroon volledig te veranderen. Enkele keren vegetarisch eten heeft al een grote impact. 'Minder vlees eten is belangrijker en impactvoller dan lokaal eten', vertelt Melis. Geen zin om te koken? Alma biedt elke donderdag naast hun gewoonlijk vegetarisch aanbod telkens een veganistisch gerecht aan.

Samen besparen

Ook energie sparen kan gezellig zijn: kook eens samen met je kotgenoten, douche zolang je favoriete nummer speelt en trek die 'geitenwollen sokken' aan. Dat helpt niet alleen de wereld verder, maar ook je portemonnee.

Check regelmatig de internationale treindeals van de NMBS op hun website

Hermann benoemt daarnaast *fast fashion* als één van de grootste oorzaken van klimaatverandering. Dat kan je tegengaan door voor tweedehandswinkels te kiezen. En je kan je kledij, elektronica en fiets gratis laten repareren op een Repair Café, maandelijks georganiseerd door Maakbaar en Green Office. Zo geef je je spullen een tweede leven!

Duurzaam en betaalbaar reizen?

Duurzaam op reis gaan met een budget is niet altijd even makkelijk. 'We zijn allemaal een beetje schuldig aan de voorkeur voor het vliegtuig', geeft Hermann toe. Check daarom regelmatig de internationale treindeals van de NMBS op hun website. Daar kan je op voorhand goedkoper tickets bemachtigen voor het buitenland.

Een Interrail Global Pass is ook een aantrekkelijke manier van reizen. Die helpt je om binnen een zelf gekozen aantal dagen onbeperkt door 33 landen te reizen.

Een stapje verder

Je bent al wat bezig met duurzamer te leven, maar wilt iets extra doen? Kies dan voor vrijwilligerswerk. Sluit je bijvoorbeeld aan bij Green Office en help bij hun acties zoals Tap it Up: waterkraantjes plaatsen op de campussen en plasticgebruik tegengaan.

Op universitair niveau wil Green Office duurzaamheid meer in opleidingsonderdelen integreren. Verder kan je je bij je Ecoteam aansluiten of hen helpen bij hun acties. Nog steeds niet voldoende? Schrijf je thesis over duurzaamheid, laat van je horen en kom op straat!&

Verkorte educatieve bachelor in de lift

De inschrijvingscijfers voor Secundair onderwijs en vooral de verkorte educatieve bachelor zijn enorm toegenomen. Er komt zo een einde aan een jarenlange neerwaartse trend.

tekst: [Wolf France](#)
illustraties: [Benno Debals](#)

Veel hogescholen zien een toename in de inschrijvingen voor hun educatieve bacheloropleidingen. Het totaal aantal studenten in een lerarenopleiding blijft wel nagenoeg constant in vergelijking met het vorige academiejaar. De toename die er toch is, lijkt zich vooral bij de studenten Secundair onderwijs en bij de verkorte bachelor te situeren.

Het lerarentekort is dus nog niet direct opgelost, al zijn zowel hogescholen als studenten optimistisch. 'Ik denk dat de perceptie van de lerarenopleiding positiever is geworden de laatste jaren', vertelt Jannes Peeters die leerkracht Geschiedenis en Nederlands wil worden.

Secundair onderwijs populair

Sinds 2011 is het aantal generatiestudenten (studenten die voor het eerst hoger onderwijs aanvatten) dat zich inschreef voor een educatieve bacheloropleiding in Vlaanderen sterk gedaald. Voor studenten Kleuter- en Secundair onderwijs gaat het om een daling van 42% en voor studenten Lager onderwijs ligt het percentage op maar liefst 45%.

De inschrijvingscijfers voor elk type onderwijsrichting zijn nog steeds lager dan in 2020

In vergelijking met vorig jaar zijn de cijfers voor generatiestudenten wel weer omhoog beginnen te gaan. Vooral de inschrijvingen van studenten Secundair onderwijs doen het een stuk beter. Over alle Vlaamse hogescholen heen gaat het om een stijging van 8,43%.

Die plotse toename is nog niet genoeg om van een kentering te spreken. Zo zijn de cijfers voor elk type onderwijsrichting nog steeds lager dan in 2020. Als ook niet-generatiestudenten in rekening worden gebracht, zijn de cijfers trouwens enkel significant gestegen voor studenten Secundair onderwijs.

Verschillen tussen hogescholen

Hogeschool UCLL, die campussen heeft in Leuven en Limburg, was eind augustus nog heel optimistisch over haar voorlopige inschrijvingscijfers.

Toen was sprake van een stijging van 25%; het is uiteindelijk 20% geworden. De sterkste stijging ligt voor UCLL bij de generatiestudenten Lager onderwijs en Secundair onderwijs. Concreet gaat het om respectievelijke stijgingen van 25% en 20%.

'Het lerarentekort zorgt voor een geruststelling qua werkzekerheid'

[Febe Roelens](#), student Lager onderwijs hogeschool Vives

Dat het aantal studenten in een lerarenopleiding nauwelijks gestegen is, heeft te maken met grote verschillen tussen hogescholen. Volgens Greet Decin, programmadirecteur UCLL lerarenopleiding, zijn zij de enige grote lerarenopleiding (meer dan 1600 studenten) in Vlaanderen die in totaal aantal studenten stijgt.

Ook de West-Vlaamse hogeschool Vives ziet een sterke toename in de inschrijvingscijfers. Bij hen gaat het over een toename van 18% voor nieuwe studenten en van 35% voor zij-instromers. Die tendens lijkt bevestigd te worden door de Antwerpse AP hogeschool. Al ziet zij een grotere stijging bij de studenten Lager onderwijs dan bij de studenten Secundair onderwijs.

Nieuwe geëngageerde generatie

Volgens Decin van Hogeschool UCLL is het lerarentekort een belangrijke reden dat sommige inschrijvingscijfers gestegen zijn. 'Het nieuws bepaalt zeker mee de studiekeuze van jongeren en zij-instromers. Nadat tijdens de pandemie de gezondheidszorg prominent in het nieuws kwam, stegen onze inschrijvingen voor verpleegkunde met 30%', meent ze.

Bij UCLL zijn de inschrijvingscijfers voor de verkorte educatieve bachelor verdubbeld

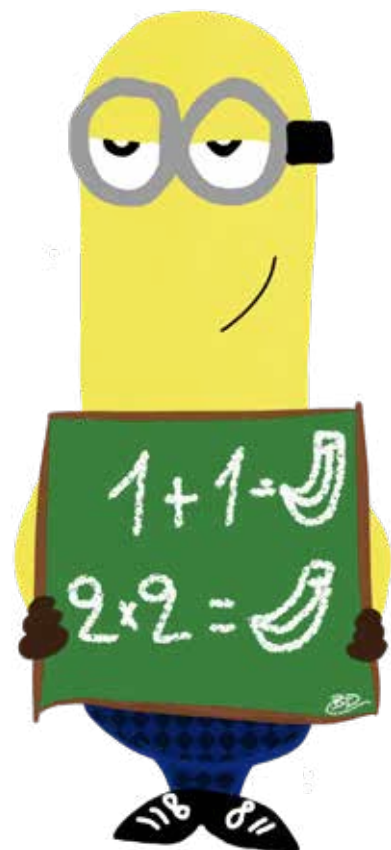
'Vermoedelijk is de werkgelegenheid die uit het lerarentekort volgt ook een troef voor studenten', meent Noël Selis, directeur Onderwijs van Vives.

Die veronderstelling wordt bevestigd door Febe Roelens die aan diezelfde hogeschool studeert. 'Het lerarentekort zorgt voor een geruststelling qua werkzekerheid', vertelt zij.

Zowel UCLL als Vives wijzen het maatschappelijk engagement van de nieuwe lichting studenten aan als een belangrijke beweegreden. 'De jeugd wil het verschil maken, en dat kan bij uitstek als leraar', aldus Decin van UCLL. 'Jongeren willen betekenis genereren door als leraar mee te schrijven aan de toekomst', bevestigt Selis van Vives.

Stijging bij verkorte educatieve bachelor

Naast de lerarenopleidingen met een standaardtraject zit ook de verkorte educatieve bachelor in de lift. Bij AP hogeschool gaat het om een stijging van 75%. Bij hogeschool UCLL stellen ze zelfs een verdubbeling van het aantal studenten voor die opleiding vast.

Die groeiende populariteit van de verkorte educatieve bachelor aan hogescholen heeft ook een effect op de gemiddelde leeftijd van de studenten in die richtingen. In Vlaanderen zijn hogeschoolstudenten ouder dan 25 het sterkst vertegenwoordigd in de onderwijsrichtingen. Maar liefst 32,6% van de studenten in een onderwijsrichting behoort tot die leeftijdscategorie.

Hogeschool Vives heeft 76% vrouwelijke studenten in haar lerarenopleidingen

Volgens Ingrid Van der Veken, departementshoofd Onderwijs en training aan AP Hogeschool heeft die stijging niet alleen met het lerarentekort te maken. 'We werken nu met *blended learning*, waardoor het aantal fysieke contactmomenten beperkt wordt', stelt ze. Die onderwijsvorm blijkt uit de cijfers populair te zijn bij zij-instromers.

Lerarentekort niet belangrijkste motivatie

Wanneer we studenten vragen naar hun motivatie, komen de beweegredenen die de hogescholen herkennen ook bovendien. Zo was voor Jannes, student aan UCLL, het lerarentekort zeker een reden om voor deze opleiding te kiezen. 'Ik durf mij de gevolgen voor het onderwijs niet in te beelden als er plots geen leerkrachten meer zouden zijn', verduidelijkt hij. Volgens hem denken veel van zijn medestudenten er ook zo over. 'Dit probleem moet opgelost worden!', reageert hij.

Niet alleen emotionele maar ook praktische gevolgen van het lerarentekort lagen aan de basis van de studiekeuze van de bevroegde studenten. Zo geeft Jannes aan getwijfeld te hebben tussen verschillende richtingen, maar dat werkzekerheid hem over de streep heeft getrokken.

Anoushka Van Asbroeck, die aan UCLL studeert, vindt wel dat dat nooit de enige reden mag zijn om voor de richting te kiezen. 'Leerkracht zijn is niet enkel kennis overbrengen, er komt heel wat meer bij kijken', voegt ze toe.

'Ik geloof sterk dat deze tendens nog even doorgetrokken zal kunnen worden'

[Noël Selis](#), directeur Onderwijs Vives

Hoewel het lerarentekort meespeelt in hun studiekeuze, wgaf het niet de doorslag. Zo geeft Jannes aan dat de inhoud van de job het bij hem gedaan heeft. 'Voor een klas staan lijkt mij veel leuker dan de hele dag achter een scherm zitten.' Bij Febe heeft haar ervaring als monitor bij Kazou haar overtuigd.

Genderbalans niet in evenwicht

Waar het onderwijs vijftig jaar geleden nog een mannenberoep was, zijn het nu vooral vrouwen die voor de klas staan. De inschrijvingscijfers van de bevroegde hogescholen bevestigen die evolutie. Zo heeft UCLL bijna 70% vrouwelijke studenten

en Vives maar liefst 76% vrouwelijke studenten in haar lerarenopleidingen.

Het verschil lijkt het kleinst bij de studenten die kiezen voor het secundair onderwijs. Zo kent UCLL zelfs een gelijke genderverdeling voor die richtingen. Dat staat in schril contrast met de 95% vrouwen die bij hen voor Kleuteronderwijs kiezen. Ook AP Hogeschool erkent dat de balans meer in evenwicht is bij Secundair onderwijs dan bij andere richtingen.

Dat de genderbalans duidelijk naar één kant overhelt, heeft een aantal negatieve gevolgen. Volgens Decin van UCLL heeft het gebrek aan mannen en leraren met een migratieachtergrond of beperking een impact op de zelfontwikkeling en sociale mobiliteit van kansarme jongeren. 'Het zorgt voor minder diverse, inspirerende en motiverende rolmodellen', voegt ze toe.

Verschillen tussen vakken groot

Jannes, was verbaasd toen hij vaststelde dat over de hele opleiding de verhouding tussen mannen en vrouwen redelijk gelijk was. 'Ik had in het middelbaar namelijk zelf meer vrouwelijke dan mannelijke leerkrachten', verklaart hij. 'Het was een aangename verrassing', voegt hij toe.

Hij geeft aan dat de verschillen tussen vakken wel groot zijn. Zo is in zijn geschiedenisklas slechts een vijfde vrouwelijk. Bij zijn tweede vak is dan weer minder dan de helft mannelijk. Anoushka bevestigt dat. 'In de les biologie is de verhouding gelijk, bij gezondheidsopvoeding zitten maar twee mannen.'

Toekomst rooskleurig

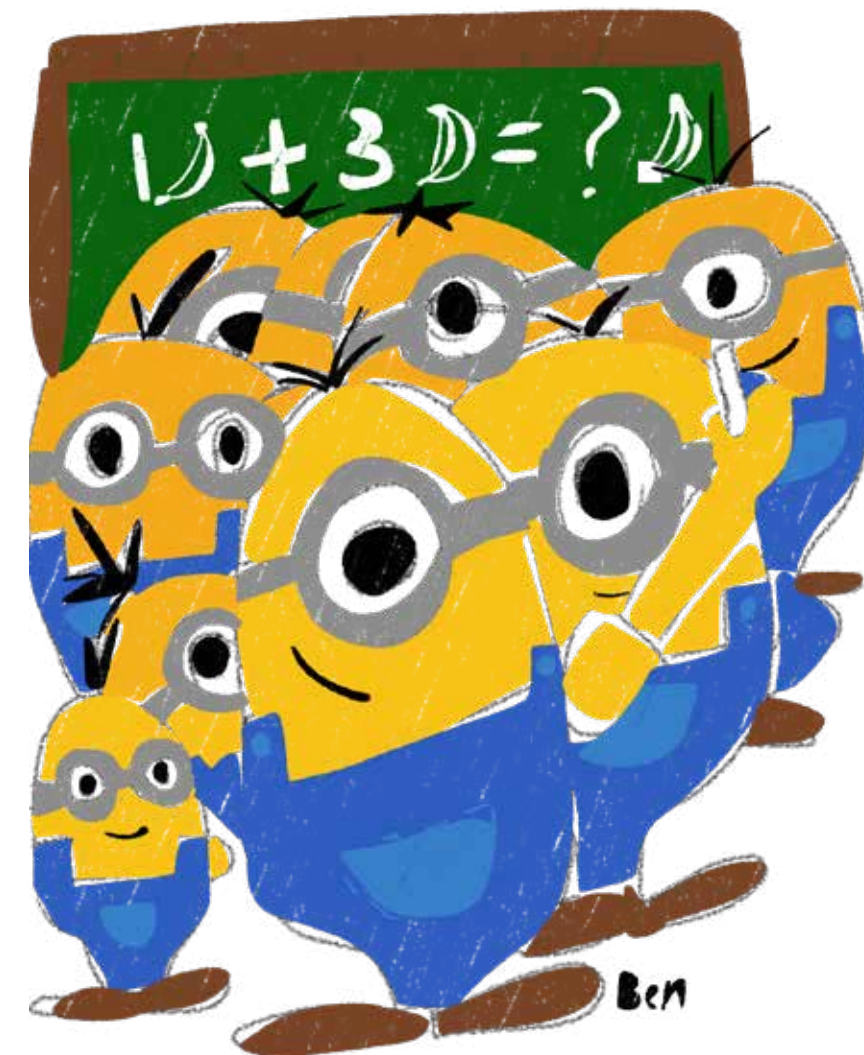
De bevroegde hogescholen zijn allemaal optimistisch over de toekomst. 'Positieve campagnes vanuit de lerarenopleiding en de overheid doen hopelijk de negatieve teneur in de heersende media kantelen', aldus de directeur Onderwijs van Vives. Hij gelooft dat de stijgende tendens nog even zal aanhouden.

'Ik betwijfel of starttoetsen in de lerarenopleiding ons onderwijs ten goede zullen komen'

[Greet Decin](#), programmadirecteur UCLL lerarenopleiding

Van der Veken van AP Hogeschool herinnert eraan dat inschrijvingscijfers meestal samenhangen met de economische context. Het valt dus nog af te wachten hoe de cijfers zullen evolueren de komende jaren.

Bij UCLL liggen ze dan weer wakker van de impact die politieke beslissingen op het onderwijs kunnen hebben. 'Ik betwijfel of centrale toetsen in het leerplichtonderwijs of starttoetsen in de lerarenopleiding ons onderwijs ten goede zullen komen', verduidelijkt Decin van diezelfde hogeschool.⊞

Niet elke ijkingstoets wordt binnen de tijd een starttoets

Ben Weyts wil dat elke student die een opleiding in het hoger onderwijs start eerst een test aflegt. Het aantal starttoetsen stijgt, maar voor de humane wetenschappen is een verplichte toets nog niet voor morgen.

Vanaf volgend academiejaar zullen studenten die de richting Biomedische wetenschappen willen aanvatten een verplichte niet-bindende starttoets moeten afleggen. Die starttoets is voorlopig de laatste in een rijtje van testen die de Vlaamse regering in samenspraak met het hoger onderwijs ontwikkelde.

Starttoetsen zijn vergelijkbaar met de ijkingstoetsen zoals die aan de KU Leuven reeds bestonden

Sinds Ben Weyts minister van Onderwijs is geworden, is het aantal verplichte starttoetsen maar liefst verdrievoudigd. De ambitie van de regering-Jambon was om naar een 'veralgemeende aanpak' te streven. Het lijkt niet haalbaar om die doelstelling voor de verkiezingen te halen, al blijft de uiteindelijke ambitie overeind.

De vicerector Onderwijsbeleid van de KU Leuven Tine Baelmans kan zich vinden in die aspiratie. Ook zij gelooft dat een verplichte, maar niet-bindende toets voor het eerste academiejaar een positieve invloed kan hebben.

Nieuwe start, oude toets

De starttoets is in de realiteit zeer vergelijkbaar met de al dan niet bindende ijkingstoetsen die al aan universiteiten zoals de KU Leuven bestaan. 'Die toetsen zijn een aantal jaren geleden gevalideerd', aldus Baelmans. Das was dus voor ze voor heel Vlaanderen verplicht werden.

Toon Robberecht, voorzitter van de universiteitsbrede studentenraad van de KU Leuven (Stura), denkt dat Weyts zo een nieuwe start zal maken. Baelmans hoopt vooral dat het gegoochel met woorden niet tot verwarring leidt. 'Een starttoets kan het idee geven dat je niet zou kunnen starten', voegt ze toe. 'Dat is anders bij een ijkingstoets.'

'Starttoetsen zullen enkel worden ingevoerd wanneer ze voldoende valide zijn'

Ben Weyts, Vlaams minister voor Onderwijs

Momenteel bestaan er al starttoetsen voor elf richtingen. Het gaat onder andere om zoals Ingenieurswetenschappen, Wiskunde en Farmaceut-

sche wetenschappen. Daar komt vanaf volgend jaar dus nog Biomedische wetenschappen bij. Voor richtingen als Geologie en Economie werden in 2021 de benodigde startcompetenties al in kaart gebracht. Zij zouden in principe snel kunnen volgen.

Weyts verzekert dat starttoetsen voor bijkomende richtingen enkel ingevoerd zullen worden wanneer ze voldoende valide zijn. Hij hoopt nog altijd om voor alle opleidingen een starttoets in te voeren. 'Maar dat is voor op lange termijn', voegt hij toe.

Starttoets humane wetenschappen nog veraf

Voorlopig focust Weyts op de STEM-richtingen en de lerarenopleidingen. Voor humane wetenschappen ligt het opstellen van een starttoets of ijkingstoets namelijk heel wat gevoeliger. De KU

Leuven werkt zelf aan zo'n toets, en nodigt andere universiteiten uit om daaraan mee te werken. Wouter Devroe, decaan van de faculteit Rechtsgeleerdheid en Criminologische Wetenschappen, geeft aan dat een aantal mensen binnen de groep Humane Wetenschappen niet geloven in zo'n starttoets.

"Taalvast" zou een van de componenten van een starttoets humane wetenschappen kunnen worden'

Tine Baelmans, vicerector Onderwijsbeleid

Devroe zegt dat er dit academiejaar weinig gebeurd is rond de starttoets voor humane wetenschappen. 'Onze houding is gericht op actief mee-

werken, zonder de garantie te geven ooit in staat te zijn om zo'n starttoets op te stellen', biecht hij op. 'We moeten eerst zeker weten dat de test erin zal slagen een goed onderscheid te maken', aldus Devroe.

Vicerector Baelmans is iets optimistischer. Zij geeft toe dat de starttoets voor die richtingen nog in de ontwikkelingsfase zit, volgens haar is de invoering van een niet-verplichte ijkingstoets binnen twee à drie jaar al mogelijk. 'Er is weliswaar geen datum vooropgesteld', voegt ze toe.

Sommige opleidingen van de groep humane wetenschappen, hebben wel al een Taalvast-test. Die taalvaardigheidstest onderzoekt of studenten moeite hebben met het academische taalgebruik. Indien ze niet slagen, wordt hen aangeraden om een aantal extra lessen te volgen. Die toets is geenszins te vergelijken met een starttoets met een verplicht remediëringstraject. 'Taalvast' zou volgens Baelmans een van de componenten worden van een starttoets humane wetenschappen.

De starttoets als oriënteringsmaatregel

Een start- of ijkingstoets is bedoeld om de kennis en inzichten van scholieren te testen. Op basis van het resultaat kunnen ze de inschatting maken of ze een tandje moeten bijsteken of dat ze toch voor een andere richting willen kiezen. Bij een positief resultaat hebben ze meer zekerheid over hun slaagkansen.

Volgens Baelmans en Weyts zijn start- en ijkingstoetsen niet bedoeld om een extra drempel voor het hoger onderwijs op te werpen. 'Het is wel de bedoeling om studenten sneller op de juiste plaats te krijgen', geeft Weyts aan. Volgens hem weten studenten zo meteen waar ze staan en hebben ze een betere kans om van hun eerste jaar een succes te maken.

'Het is geen schande om geen hoger onderwijs te volgen'

Ben Weyts, Vlaams minister voor Onderwijs

Dat succes ligt voor de meeste studenten nog ver weg. Dit jaar slaagde, ondanks inspanningen zoals de invoering van de eerste mijlpaal, slechts 44% procent van de generatiestudenten aan de KU Leuven voor al hun eerstejaarsvakken. Maar liefst 21% haalde geen 30% CSE en moesten hun opleiding vroegtijdig staken.

Zorgzaam hoger onderwijs

Door studenten sneller te laten inzien of ze voor de juiste richting hebben gekozen, hoopt Weyts dat ze later minder vaak zullen moeten veranderen van richting. 'Het is geen schande om geen hoger onderwijs te volgen', voegt hij toe. 'De hogeschool of universiteit is niet voor iedereen het beste pad.'

Ook Baelmans vindt ijking belangrijk omdat het niet zorgzaam zou zijn om studenten een opleiding te laten starten zonder een feedbackmoment. 'We hebben een systeem met open instroom, maar dat betekent niet dat we studenten niet zo goed mogelijk moeten voorbereiden op hun start', aldus Baelmans.

Devroe voegt toe dat er ook psychologische redenen kunnen zijn waarom een starttoets een goed idee is. 'Het moeten studeren voor een toets om te kunnen starten kan het extra begerlijk maken om voor die opleiding te kiezen', stelt hij.

Starttoets niet zonder gevaar

Dat de mogelijke voordelen buiten kijf staan, betekent niet dat de invoering van starttoetsen geen prijs kan hebben. Zo meent Robberecht dat de verhoging van stress zeker een bezorgdheid is. 'Hoewel je eigenlijk niet zou moeten studeren en zou moeten kunnen vertrekken vanuit je kennis van het middelbaar', voegt hij toe.

Baelmans pareert dat een starttoets niet te veel stress mag geven, maar wel positieve stress mag bieden. Zij erkent dat je sociale kosten van een maatregel nooit kan uitsluiten, maar verzekert dat die kosten geminimaliseerd zijn door te werken met een zo valide mogelijke test. 'Ook zonder

toetsen, zou je mensen hebben die de richting niet volgen omdat ze twijfelen', maakt ze zich sterk.

'Starttoetsen kunnen bijdragen tot de democratisering van het onderwijs'

Tine Baelmans, vicerector Onderwijsbeleid

Volgens Devroe heeft een starttoets altijd het risico om clichés te bevestigen. Zo lopen bepaalde opleidingen een risico om nog minder diversiteit te hebben. Robberecht bevestigt die bezorgdheid. Baelmans meent dat je de pionierstudenten of beursstudenten net door de bevestiging over de streep trekt. 'Op die manier kan de starttoets zelf bijdragen tot de verdere democratisering van het onderwijs', beweert ze.Ⓢ

Onderwijs kort

Kort nieuws uit het onderwijslandschap.

tekst: *Maud Reekmans*

Congolese kunstenaar Sammy Baloji wint Cultuurprijs KU Leuven

Fotograaf en beeldend kunstenaar Sammy Baloji ontvangt de tweejaarlijkse Cultuurprijs van de KU Leuven. Deze editie staat in het teken van beeldende kunst. De Cultuurprijs is 10.000 euro waard en wordt uitgereikt op 1 december.

De universiteit wil haar studenten en personeelsleden via de Cultuurprijs kennis laten maken met Baloji's boeiende werk. Zijn video's werken en fotografische reeksen belichten het Belgisch koloniale verleden en hoe dat doorleeft in het heden.

UGent renoveert studentenhomes

De UGent keurde recente aanpassingen in de bouw- en renovatieplannen voor studentenhuisvesting goed en zet zo nog meer in op kwaliteitsvolle en betaalbare koten voor huidige en toekomstige studenten.

De universiteit maakt op die manier werk van de graduele renovatie van de studentenhomes Boudewijn, Astrid, Vermeylen en Fabiola. Deze zouden klaar moeten zijn voor 2029. Er worden daarbovenop extra huurmogelijkheden voor internationale studenten voorzien.

In plaats van zelf dure bouw- en renovatieprojecten op te starten wil de UGent samen met externe partners haar doelen verwezenlijken. De UGent zal vanaf 2024 vijfhonderd kamers huren van een private partner en vervolgens aanbieden aan haar studenten in Gent.

Thomas More evolueert naar kennisinstelling

Onderwijsinstelling Thomas More kondigde het plan Thomas More 2.0 aan op het hoge-

schoolcongres van 15 november. De onderwijsinstelling wil evolueren naar een 'A-merk' en naar een ware kennisinstelling waar zowel onderwijs, onderzoek als samenwerking met het werkveld een plek moeten krijgen.

Ze wil zo haar impact op de samenleving vergroten en inspelen op meer doelgroepen. 'We bouwen aan een merk waarin volwassen studenten of onderzoekers zich evenzeer herkennen als jonge studiekeuzers', aldus Stijn Coenen, de Algemeen Directeur.

Coenen geeft nog mee dat de hogeschool tijdens de eindejaarsperiode met een nieuwe website en logo zal uitpakken. De nieuwe huisstijl zal gepaard gaan met een frisse visuele uitstraling voor de hogeschool.

UCLL en ZUYD Hogeschool breiden samenwerking uit

Hogeschool UCLL en de Nederlandse ZUYD Hogeschool verdiepen hun reeds bestaande samenwerking. Die samenwerking is gericht op thema's als duurzaamheid, artificiële intelligentie en techniek in de zorg. Later zal de samenwerking worden uitgebreid en aangevuld met items als woon- en leefomgeving, economie, klimaat, energie, digitalisering en gezondheid.

Marc Vandewalle, de Algemeen Directeur van de UCLL, gelooft sterk in samenwerking en co-creatie. Hij hoopt namelijk dat de uitwisseling van expertise en ervaring een katalysatoreffect kan hebben. 'Zo kunnen we zoeken naar oplossingen voor de diverse uitdagingen in de Euregio', voegt hij toe. Een Euregio slaat op een grensoverschrijdend samenwerkingsverband tussen regio's in Europa.Ⓢ

'Ik schreef mijn pennenzak vol met namen van politieke partijen'

Overdag een bom aan enthousiasme in de aula, 's avonds de rustige academicus op tv. Professor Internationale Politiek Bart Kerremans is het allebei.

Professor, politicoloog en expert in handelsrelaties tussen de VS en de EU. Naast die lange aanspreking, staat Bart Kerremans bekend als energieke wervelwind. Terwijl hij behendig tussen de klapstoeltjes in de aula's slalomt en zijn stem in één grote crescendo toeneemt naarmate de les vordert, hangt menig student aan zijn lippen.

We ontmoeten hem in zijn kantoor. Kerremans waarschuwt ons dat hij stipt om 17u11 moet vertrekken. 'Ik word vanavond nog verwacht bij De Afspraak.' We praten met hem over zijn studententijd, zijn passie voor de Amerikaanse politiek, zijn rol aan de universiteit én over zijn verslaving aan rijsttaartjes.

We hernemen de reeks 'de legende', waarin we een prof die als legende wordt beschouwd een aantal vragen stellen. Vindt u dat een eer?

Bart Kerremans: 'Het is zeker een eer, maar ik zie mezelf niet als een legende. Voor mij zijn legendes verhalen die lang geleden gebeurd zijn. En aangezien ik Antwerpenaar ben, zou deel uitmaken van een legende mij een hand kunnen kosten. (lacht)'

U studeerde ook in Antwerpen. Hoe zou u uw studententijd daar omschrijven?

'Het was voor mij een tijd waarin ik vooral met mijn studies bezig was. En dat kan je wel verklaren door de omstandigheden: ik was toen al getrouwd. Af en toe ging ik wel eens naar fuiven,

maar dan vooral met de nadruk op "af en toe". (lacht)'

'Mijn vrouw en ik leidden een dubbel leven omdat we zowel studenten waren als mensen die al een stadium verder zaten in het leven. Mijn studies waren tegelijk mijn hobby en mijn passie. En dat is altijd zo geweest.'

U zegt dat politiek er al vroeg in zat. Kreeg u die interesse mee van thuis?

'Helemaal niet, ik kom uit een erg technisch aangelegde familie. En dat technische is een talent dat mij niet is meegegeven. Vandaag heb ik nog steeds twee linkerhanden. Het blijft voor mij een vraagteken waar precies mijn interesse voor politiek vandaan komt.'

'Het verhaal van de rijsttaartjes is aan zijn eind'

'Wat ik wel weet, is dat ik er al heel vroeg mee bezig was. Zo was ik in de lagere school al gefascineerd door de verkiezingscampagnes. Ik schreef mijn pennenzak vol met namen van politieke partijen.'

'Wat ik mij ook nog goed herinner, is de gebeurtenis die mijn interesse voor de Amerikaanse politiek voorgoed aanwakkerde, namelijk het moment dat Richard Nixon na het Watergateschan-

daal ontslag nam. Dat vond ik heel bijzonder. Het feit dat een Amerikaanse president moest aftreden vond ik toen eigenaardig. De beeldfragmenten van die gebeurtenis zijn mij altijd bijgebleven.'

En nu zit u hier – zoveel jaar later – als professor politieke wetenschappen. U wordt door studenten omschreven als een energiebom in de les. Hoe bewust probeert u die energie mee te geven?

'Die energie komt automatisch, omdat ik onderwijs simpelweg mijn belangrijkste taak vind. Ik vind het enorm belangrijk om opgebouwde kennis over te dragen aan nieuwe generaties mensen. En die energie die ik dan zogezegd uitstraal, is oprecht onbewust. Ik moet wel toegeven dat ik vaak uitgeput ben na mijn lessen. Dat zou wel eens een indicatie kunnen zijn dat ik veel van mezelf geef. (lacht)'

U hebt tijdens een van de eerste lessen een epos over uw rijsttaartjesverslaving uit de doeken gedaan. Hoe zit het daarmee?

(Heel serieus) 'Wel, ik heb een lactose-intolerantie ontwikkeld. (lacht luid) Dus het verhaal van de rijsttaartjes is aan zijn einde. De taartjes die ik at, worden allemaal met koeienmelk gemaakt. Ik moet toegeven dat het nu gezonder is voor mij.'

Staat die energieke, goedlachse professor voor studenten sterk in contrast met de man

tekst: [Emilie de la Motte](#) en [Kasper Nollet](#)
beelden: [Robin Geukens](#) en [Kasper Nollet](#)

De legende

Er komt een moment waarop je reputatie zich gestaag en genadeloos verspreidt en zich aan je vast beitel. Dat is het moment waarop je een legende wordt. In deze reeks voelen we verschillende befaamde professoren aan de tand. Wie zijn ze? Wat doen ze? En wat drijft hen?

die strak in het pak in debatten op televisie verschijnt?

'In televisiestudio's en wanneer ik te maken heb met media bevind ik mij inderdaad in een heel andere situatie. Daar is het noodzakelijk om in weinig zinnen een duidelijke analyse te brengen over een onderwerp waar ik expertise in heb.'

'Jonge mensen moeten vergissingen kunnen maken'

'In de lessen is er een heel andere dynamiek. Ik heb dan ook de neiging om grappen te maken, hoewel ze – toegegeven – meestal flauw zijn. In radio, televisie of interviews heb ik dat nooit, omdat ik in een andere focus zit.'

Dat u zo enthousiast les kan geven heeft natuurlijk ook te maken met uw fascinatie voor de Amerikaanse politiek. Werd uw vroege interesse daarin bevestigd toen u uw studie aanvatte?

'Mijn studies waren zeker een bevestiging dat ik mij verder wilde specialiseren in politieke wetenschappen. Toen ik in 1996 in Leuven belandde, mocht ik verder aan de slag gaan met mijn interesse in de Amerikaanse politiek. Ik heb dan onverwacht de bevestiging gekregen om een vak

over de politiek van de Verenigde Staten te mogen geven en dat was werkelijk fantastisch.'

Was dan de benoeming tot decaan een even verwonderlijke voortzetting van die droom?

(Twijfelt) 'Als ik nu terugblik op mijn loopbaan vind ik dat zeker een hoogtepunt. Ik was heel graag met academisch werk bezig, maar tegelijk had ik de behoefte om bezig te zijn met beleid en de directe effecten daarvan. Dan kwam die functie open, op exact het juiste moment voor mij. Ik heb gekandideerd en mij er echt op gegooid.'

'Ik deed het heel graag, maar na een tijd begon het door te wegen. Dat was om verschillende redenen zo, maar vooral omdat ik een perfectionist ben. In zo'n functie moet je wel kunnen aanvaarden dat bepaalde zaken niet verlopen zoals je zou willen.'

In vergelijking met sommige andere proffen zoekt u veel interactie op met studenten tijdens de les. Is dat iets dat in Vlaanderen mag veranderen aan de traditionele manier van lesgeven?

'Ik merk bij mezelf dat interactief onderwijs gemakkelijker is wanneer je te maken hebt met een groep internationals. Dat komt omdat de studenten hebt die vanuit tradities komen waarin interactief onderwijs centraal staat. Zij twijfelen minder om te antwoorden en doen heel snel actief

mee in gesprekken. Dat heeft een positief effect op Vlaamse studenten.'

'Ik check graag of de dingen die ik vertel ook daadwerkelijk binnenkomen bij de studenten. Ik sta in de aula om iets over te brengen aan anderen, niet aan mezelf. Want als ik mezelf wil onderwijzen kan ik dat 's ochtends in mijn badkamer doen. (lacht) Ik sta altijd letterlijk tussen de studenten: ik ga de trappen op, ik zet mij soms naast studenten op een stoeltje. Ik wil absoluut vermijden dat ik daar vanvoor op een andere planeet sta.'

U bent duidelijk een grote fan van het traditionele college. Dat model staat echter onder druk, getuige de discussie rond lesopnames. Welke houding neemt u daarin?

'Ik ben een tegenstander van lesopnames. Voor mij is het voordeel van lesopnames verbieden heel duidelijk: studenten komen meer naar de les. En wat er in die lessen gebeurt, is belangrijk en zelfs essentieel.'

'Soms komen er heel onverwachte vragen uit de aula, dat ik denk, "potverdomme dat is wel een interessante opmerking die wordt gemaakt". Daar heeft iedereen iets aan. Hoe minder mensen in de aula aanwezig zijn, des te minder zulke opmerkingen en feedback je krijgt. Dat ondermijnt in mijn ogen de potentieel van de collegezaal.'

Om deze eerste editie af te sluiten willen we u graag nog vragen wat uw wens voor de huidige generatie studenten is.

'Ik wens elke generatie studenten het recht op zijn eigen ontdekkingen en het recht op zijn eigen vergissingen toe. Het ergste wat wij als minder jonge mensen kunnen doen, is tegen jongeren zeggen wanneer ze met een idee afkomen: "Niet doen. Wij hebben dit al eens geprobeerd en het lukte niet." Je kan mensen wel advies geven, maar je mag ze niet ontmoedigen.'☺

Bart Kerremans

☺ Geboren in 1963 te Antwerpen.

☺ Studeert aan de universiteit van Antwerpen en doctorereert er in de politieke en sociale wetenschappen.

☺ Wordt in 1996 benoemd aan de KU Leuven en is hoogleraar internationale relaties en Amerikaanse politiek.

☺ Doceert International Political Economics, Internationale Relaties: 1815-1945 en American Government and Politics.

☺ Was decaan van de faculteit Sociale Wetenschappen van 2013- 2018.

Mediagekte rond misbruikzaken maakt slachtoffers mond dood

De manier waarop de media omgaan met zaken van misbruik en grensoverschrijdend gedrag is zorgwekkend. Het zorgt voor een stap terug in de strijd tegen *gender-based violence* en seksisme die we sinds #MeToo zijn aangegaan.

tekst: [Linde Verstraeten](#)
illustratie: [Freya Caris](#)

Afgelopen lente vond er in de VS een zeer gemediatiseerd proces plaats tussen Johnny Depp en Amber Heard. Tijdens dat proces waren zowel de Belgische als internationale media zo gesatureerd met meningen, video's, memes en psychologische analyses dat ik, als rechtenstudent, niet de neiging voelde om iets aan het 'debat' toe te voegen. Nog voor de aanvang van het proces hadden de meesten er misschien al, begrijpelijk, hun buik van vol.

Hetzelfde gold voor het proces van De Pauw. De overvloed aan details die verspreid werden over zowel dader als slachtoffers gaf zo'n intieme kijk in de levens van die mensen dat het proces haast voyeuristisch aanvoelde.

Toch is het juist die media-aandacht waar we het over moeten hebben. Beschuldigingen over misbruik en grensoverschrijdend gedrag worden de dag van vandaag veel moeilijker geslikt. Na jaren aan #MeToo-verhalen over prominente figuren vinden we het niet meer zo vanzelfsprekend om die beschuldigingen te geloven. Integendeel, we vinden het steeds vervelender om te horen dat de mensen waar we naar opkijken toch niet zo perfect blijken te zijn.

De informatie die het publiek krijgt, wordt dan ook anders verwerkt. Toen de feiten die Harvey Weinstein pleegde naar boven kwamen, was de initiële reactie één van collectieve verontwaardiging en solidariteit. Ondertussen gaan steeds meer mensen over tot insinuaties dat zo'n aantijgingen van grensoverschrijdend gedrag leugens zijn.

Het eerste punt dat ik wil uitklaren, is het volgende: een slachtoffer geloven is niet hetzelfde als het vermoeden van onschuld schenden. We kunnen én de rechterlijke macht hun taak laten doen om zich over iemands schuld te buigen, én tegelijkertijd als maatschappij ruimte creëren voor slachtoffers om hun verhaal te delen, zonder dat ze direct aangevallen worden.

In het hedendaagse klimaat is er nog niet genoeg nuance om te erkennen dat vrouwen die niet passen binnen het kader van het perfecte slachtoffer, ook slachtoffers kunnen zijn. Vrouwen die onsympathiek zijn of overspelig zijn, die het misbruik dat ze meemaken wel erkennen

als misbruik en zich op momenten ook fysiek verdedigen en verzetten tegen een agressor, erkennen we als maatschappij moeilijker als slachtoffer.

En dat is wel degelijk een probleem. Een rechtbank in het Verenigd Koninkrijk weerde Johnny Depps claim af tegen *The Sun*, die hem een 'wife beater' noemde, omdat er voldoende bewijs was dat Depp wel degelijk zijn vrouw minstens twaalf keer sloeg. Maar tijdens de publieke rechtszaak in de VS werd de hele wereld plots expert in leugendetectorie en mocht men zich voor weken aan een stuk over Amber Heards persoonlijkheid en geloofwaardigheid buigen. Plots waren de tientallen foto's met blauwe plekken, schrammen en plukken haar die uit haar hoofd waren getrokken, de stapels aan berichten en audio's, niet genoeg om een jury te overtuigen van het misbruik dat ze meemaakte.

Het is dan ook niet ongepast om ons zorgen te maken over het gevaarlijk precedent dat de Depp-zaak zet voor Amerikaanse vrouwen. Daders klagen hun slachtoffers die uitkomen voor het misbruik aan voor laster of eerroof, vaak als manier om het misbruik verder te zetten. Eén ding is duidelijk: beide fameuze processen en de buitenproportionele media-aandacht die ze kregen, hebben alvast niet bijgedragen aan het creëren van een klimaat dat slachtoffervriendelijk is en hen toelaat om te spreken over hun misbruik. De media organiseren een proces ter entertainment van het grote publiek dat vervolgens volledig abstractie maakt van het feit dat het over echte mensen gaat.

Ondertussen werd deze boodschap ook weergegeven in een open brief, die gepubliceerd werd ter steun van Heard, en die meer dan 130 vrouwenrechtenactivisten, -experts en -organisaties ondertekenden. Er gaan dus heel wat alarmbellen af. De vraag blijft enkel hoe lang het zal duren voordat onze samenleving er gehoor aan geeft.⊗

Dit opiniestuk bevat de mening van de auteur. Ze bevat niet noodzakelijk de mening van de redactie.

		1				1		
							0	
0						0	0	
	1	1		0				
		1					0	
					0	0		1
	0			1		0		
		1					0	
1	1	1				1		
0			1					

Binaire puzzel

- Vul alle vakjes in met enen en nullen.
- Iedere rij moet hetzelfde aantal enen en nullen bevatten.
- Er mogen niet meer dan twee dezelfde cijfers naast elkaar staan.

				9		5		
		8		1			2	
	3		7			9		
		5		6				
					3			
4	2							
	7		8					
	6	2	9		1		3	
9		1			4	7		

Sudoku

- Elke rij, elke kolom en elk vak vul je met de cijfers van 1 tot 9.
- Elk cijfer mag slechts één keer gebruikt worden per rij, kolom of vak.

	2		0			2		2	3
	1		2			3			
3	1		1				2		2
			3			1	3		1
3		2	1			0	2		1
2					1		0		3
2	2		0	1	1	3		3	2
	2			1			1		
			1	3	2			1	3
3			3						1

Slitherlink

- Het doel is om kruispunten te verbinden zodat de waarde van elk cijfer gelijk is aan het aantal streepjes (links) dat errond staat.
- Niet alle punten moeten gebruikt worden.
- Lege vakjes (zonder nummer) mogen met gelijk welk aantal streepjes omgeven zijn.
- De slitherlink is af wanneer er een lus kan gevormd worden zonder kruisingen of aftakkingen.

Antwoorden Veto 5

1	0	0	1	0	1	1	0	0	1
1	0	0	1	1	0	0	1	1	0
0	1	1	0	1	0	0	1	1	0
0	0	1	1	0	1	1	0	0	1
1	1	0	0	1	0	1	1	0	0
0	0	1	1	0	1	0	0	1	1
1	1	0	0	1	0	1	0	0	1
0	0	1	1	0	1	0	1	1	0
1	1	0	0	1	0	0	1	1	0
0	1	1	0	0	1	1	0	0	1

2	3	8	4	9	6	7	1	5
1	4	7	5	8	3	6	2	9
6	9	5	2	1	7	4	8	3
9	1	6	8	7	5	2	3	4
7	5	3	6	4	2	1	9	8
4	8	2	9	3	1	5	6	7
5	6	9	3	2	4	8	7	1
3	7	4	1	6	8	9	5	2
8	2	1	7	5	9	3	4	6

			3			3		3
1				2	1			
	3		3		2	1		
3			3		1	1		
	1		1		1	2	2	
2	1		3		2	1		2
		1		2	0	0		
2	3	3			1	2		3
2					1	3		
2	2		2					2

De kost van excellentie

De werklust ligt hoog voor professoren aan de KU Leuven, dat blijkt uit een enquête. De hoeveelheid werk, onzekerheid rond financiering en intrinsieke motivatie maakt dat het werk sommige proffen niet loslaat.

Uit een enquête bij meer dan 150 leden van het Zelfstandig Academisch Personeel (ZAP) aan de KU Leuven blijkt dat de werkdruk hoog ligt voor professoren. 55% van de respondenten geeft aan dat de werkdruk tamelijk hoog ligt. 30% vindt de werkdruk zelfs te hoog. 21 ZAP'ers vinden de werkdruk net goed, voor een enkeling ligt die eerder laag.

'Je wordt soms meegezogen in het systeem waarbij meer altijd beter lijkt', geeft een professor aan. Vooral de verwachtingen naar onderzoeksoutput zijn sterk gestegen de laatste jaren, merkt ze op: 'Een publicatie is niet meer genoeg. Je moet er echt bewust bij stilstaan en voor jezelf grenzen proberen te stellen'. Iets meer dan de helft van de proffen gaf aan dat de publicatiedruk tamelijk hoog of te hoog is.

'Aan de KU Leuven moet je op alle vlakken excelleren', vertelt een andere prof. Yves Soen, hoofd van de personeelsdienst ZAP, nuanceert door te stellen dat professoren niet op elk moment van de carrière op de drie domeinen tegelijk moeten excelleren.

Proffen consumeren

Het takenpakket van een professor aan de KU Leuven bestaat uit onderwijs, onderzoek en dienstverlening. Hans De Witte, professor Arbeids- & Organisationspsychologie, vertelt dat de combinatie van verschillende taken op zich niet problematisch is, maar dat de hoeveelheid werk

wel te groot kan worden. 'Als je een project binnenhaalt, valt er geen andere taak weg', schrijft een prof in de enquête.

Op vlak van onderwijs is het opvallend dat de verhouding tussen academisch personeel en studenten al een tijdje uit balans is. 'In onze faculteit weegt vooral het toenemend aantal thesisstudenten per professor zwaar door', geeft Marijke Verbruggen, professor Work and Organisation Studies, aan. 'Dat vraagt meer begeleidingswerk zonder dat er meer mankracht tegenover staat.'

Voeg aan het stijgend studentenaantal, de toenemende internationalisering en een tendens naar activerend onderwijs toe, en de rekensom is snel gemaakt. Het activerend onderwijs leidt niet enkel tot meer individuele begeleiding, maar vereist ook meer technische vaardigheden voor het gebruik van chatgroepen, polls en opnames.

'Studenten verwachten een steeds individualistischere behandeling'

Toon Boon, vertegenwoordiger ZAP

'Het participatiedecreet of inclusie maatregelen om studenten uit diverse groepen te integreren zijn goede evoluties, maar geven ook bijkomende verplichtingen voor proffen', stelt Toon Boon, vertegenwoordiger van het ZAP. Studenten verwachten ook een steeds individualistischere behandeling, geeft hij aan: 'Dat is deels terecht, maar het dreigt naar een consumptivistische relatie te evolueren waarbij studenten elk individueel reactie op hun mails verwachten.'

De laatste decennia is onderwijs steeds complexer geworden, wat heeft gezorgd voor een continue stijging van werkdruk. 'De proffen klagen relatief weinig, omdat ze de bijkomende verplichtingen zien als deel van hun job', aldus personeelsvertegenwoordiger Peter Maertens. 'Maar het is de vraag hoelang ze die ratrace kunnen volhouden.'

tekst: Thomas Maes, Wolf France en Joanna Wils
illustraties: Cath Hermans en Freya Caris

Een loterij

Omdat onderzoek vaak aan minder strenge deadlines onderworpen is, is dat dikwijls de stille verliezer in drukke periodes, stelt Wouter Devroe, decaan aan de Faculteit Rechtsgeleerdheid en Criminologische Wetenschappen. 'Als proffen dan het gevoel hebben dat ze nooit aan hun onderzoek toekomen, verhoogt dat ook de perceptie van werkdruk', voegt De Witte toe.

'Onderzoeksfinanciering voelt soms als een loterij'

Hans De Witte, professor Arbeids- en Organisationspsychologie

Devroe legt uit dat aan sommige buitenlandse universiteiten wordt begroot hoeveel tijd je in bepaalde taken moet steken. 'Dan heb je een overzicht. Bij ons neem je er taken bij en uiteindelijk lukt het meestal om alles rond te krijgen, maar dat is geen structurele oplossing.'

Ook typerend voor onderzoekswerk, is dat er niet altijd zekerheid is of het werk zal lonen. De tijd die professoren in aanvragen voor financiering steken, is door die onzekerheid belastend. 'Het voelt soms als een loterij. De concurrentie is groot en het is niet altijd duidelijk waarom bepaalde voorstellen afgewezen worden', stelt De Witte. 'Bovendien hangt de tewerkstelling van andere onderzoekers ervan af. Dat zorgt voor een grote druk en soms ook voor frustraties.'

Promotiesysteem

Ook het promotiesysteem kan werkdruk veroorzaken, vertelt Verbruggen. Binnen het ZAP kan je opklimmen van docent naar hoofddocent, hoogleraar en ten slotte gewoon hoogleraar.

Het aantal promotieplaatsen is beperkt. Daardoor hangt promotie niet enkel af van hoe je presteert, maar ook van hoe je ten opzichte van anderen presteert. 'Soms heersen er onduidelijkheden of misverstanden over wat de verwachtingen zijn', geeft Verbruggen aan, 'wat samen met de beperkte promotieruimte maakt dat het niet duidelijk is wat volstaat.'

Zo kan je een promotie telkens net mislopen omdat je toevallig in een sterke lichte zit, wat demotiverend kan werken, aldus Verbruggen. 'Dat is frustrerend', erkent Soen van de personeelsdienst. Een 'wachtkamer' kan een alternatief bieden: 'Eens je de lat gehaald hebt, kan er dan bijvoorbeeld op basis van anciënniteit een rangorde komen zodat je niet telkens opnieuw in competitie komt met collega's.'

Autonomie

Of er dan echt concurrentie speelt tussen collega's? Enkele professoren geven aan van wel. Verbruggen trekt het breder: 'We kijken naar anderen om te beoordelen of we zelf goed bezig zijn.' Devroe ziet ook niet meteen directe concurrentie aan zijn faculteit: 'Als er al strijd geleverd wordt, is het vaak met zichzelf.'

'We doen het onszelf ook vaak aan'

professor

Professoren hebben veel vrijheid om hun werk te organiseren. Dat is motiverend, maar daardoor zijn er ook weinig richtlijnen over wanneer het voldoende is, stelt professor Verbruggen. De Witte vergelijkt professoren met kleine zelfstandigen. 'Ze vinden hun job interessant en willen niet zonder werk vallen.' Uit de enquête komen gelijkaardige stemmen boven: 'We zeggen te vaak "ja"', zegt een professor. 'We doen het onszelf ook vaak aan', schrijft iemand anders.

Ook de intrinsieke motivatie en het plichtsgevoel van proffen spelen dus mee. 'Je wil er zijn voor de studenten en doctorandi die je begeleidt', vertelt Verbruggen. 'Je krijgt geld van de maatschappij en daarom wil je ook iets teruggeven via dienstverlening. Ook op onderzoeksvlak en voor financieringsallocatie op basis van het aantal doctoraatsstudenten wil je je steentje bijdragen.'

'Het laatste wat proffen willen laten vallen, is onderwijs'

Wouter Devroe, decaan Rechtsgeleerdheid en Criminologische wetenschappen

Soen vertelt dat de werkdruk op de radar staat. Er is onder meer met een tevredenheidsmonitor naar gepeild. Naast workshops rond eigen grenzen bepalen, omgaan met werkdruk en de herwerking van 'het sabbatjaar', focusten ze vooral op een meer begeleid onthaal van nieuwe ZAP'ers.

Snoeien in keuzevakken

De vraag is dan wat faculteiten kunnen doen. 'Sinds een aantal jaar zijn er in heel wat faculteiten individuele loopbaangesprekken tussen een prof en een departementsvoorzitter of decaan', vertelt Soen. Zo'n moment is bedoeld om de verwachtingen helder en de werkdruk bespreekbaar te maken. 'Het hangt echter van het initiatief van de faculteiten zelf af of die gesprekken er komen', geeft hij aan.

'Als we kijken naar wat we van werklust kunnen schrappen, komen we snel uit bij vergaderingen en recepties', vertelt Devroe. 'Het laatste wat proffen willen laten vallen, is onderwijs. Dat is wat hen motiveert.' De decaan vertelt dat de faculteit meer tijd wil creëren voor onderzoek, maar dat dat niet gemakkelijk is. In afwachting focust de faculteit op meer tijd die professoren aan één stuk kunnen investeren in onderzoek. Dat zijn de zogenaamde 'groene weken'.

Ook rationaliseringsmaatregelen staan noodgedwongen op de agenda. Boon geeft aan dat de toegenomen flexibiliteit en keuzevakken ook een weerslag heeft op de werklust. Daar heeft de rechtenfaculteit een beleid rond: er komt pas een vak bij als er een ander vak wordt afgeschaft. Ook aan andere faculteiten zal het aantal keuzevakken ingeperkt worden, onder meer om de werklust te verlagen. Verder pleit Devroe voor reële hulp voor mensen die aangeven dat het te veel wordt.

Mails en administratie

Ook beleid rond deconnectie kan op korte termijn de dagelijkse werkdruk verminderen. Een recente wet verplicht de universiteit nu ook daar werk van te maken tegen 2023. Verwachtingen rond bereikbaarheid communiceren is een stap, maar veel hangt af van ons feitelijk gedrag, geeft Verbruggen aan. 'Als iedereen in je onderzoeksgroep tot 's avonds laat blijft antwoorden op mails, blijft het een sterke norm. Het is belangrijk dat leidinggevenden op elk niveau zo'n deconnectiebeleid implementeren in hun eigen praktijk.'

In de enquête klagen sommige proffen ook over de hoeveelheid administratie. Hoewel een minimale hoeveelheid onvermijdelijk is in een orga-

nisatie als de KU Leuven, blijft vermindering een wens van velen. 'Professoren hebben niet het gevoel dat die taken deel uitmaken van hun takenpakket, het zijn "illegitieme taken" die het gevoel van hoge werkdruk versterken', legt De Witte uit.

Onuitroeibaar?

De Witte vreest dat werkdruk in de academische wereld van alle tijden is. Maar hij nuanceert dat dat niet per se slecht nieuws is. 'Uit onderzoek blijkt dat professoren een ongezien hoge werkdruk rapporteren, maar ze geven ook aan hun vaardigheden optimaal te kunnen gebruiken.'

Die vaardigheidsbenutting en autonomie leiden ondanks de hoge werkdruk tot bovengemiddeld hoge tevredenheidsscores. Devroe: 'Uiteindelijk zijn professoren bezig met zichzelf te vormen, dat is een luxe.' ☺

De enquête

Begin november stuurde Veto een enquête uit naar enkele personeelsleden van de KU Leuven. 157 ZAP'ers uit twaalf verschillende faculteiten vulden Veto's enquête in.

Een persoon gaf aan dat de werkdruk 'tamelijk laag' is. 21 respondenten vinden de werkdruk 'net goed'. 86 respondenten kozen voor een 'tamelijk hoge werkdruk', 49 voor een 'te hoge werkdruk'.

BISSER

Lees het interview met Bisser op pagina's 29-31.

Internationaal kort

In Myanmar blijven studenten na amnestie opgesloten, Schotse onderwijsinstellingen moeten sluiten door stakend personeel en Finse universiteiten blijken te discrimineren.

tekst: [Andreas Vandingenen](#)
illustraties: [Helena Van Schelvergem](#) en [Jan Costers](#)

Discriminatie in Finse universiteiten aan het licht gebracht

Hoewel internationale studenten 38,5% van alle doctoraatsstudenten uitmaken, heeft slechts 9,4% van alle professionele werknemers en docenten in de hogeronderwijsinstellingen van Finland een internationale oorsprong. Bovendien ervaren zij meer dan dubbel zoveel discriminatie als hun Finse collega's. Dat stelt het rapport van het KOTAMO-project, dat liep tussen 2021 en 2022.

Uit het rapport blijkt dat de voornaamste problemen bij etnische verschillen zich bevinden

in de loopbaanontwikkeling van academici. Etnische minderheden ondervinden meer invloed van discriminatie dan hun collega's van Finse oorsprong.

Ook blijkt dat er proportioneel minder vrouwen de hoogste treden van de professionele ladder bereiken. De studie voorziet in talrijke aanbevelingen, waaronder het voorstel tot een verbeterde implementatie en opvolging van projecten rond gelijkheid en antidiscriminatie.

Ondanks amnestie blijven studentenactivisten in Myanmar in de cel

In februari 2021 werd de burgerregering van Myanmar door een staatsgreep omvergeworpen en vervangen door een militaire dictatuur. Tien-duizenden politieke opposanten, onder wie ook veel studenten, werden ondertussen gearresteerd en terechtgesteld. Naar aanleiding van de National Victory Day werd aan 5774 van deze gevangenen amnestie verleend, maar tot nu toe mocht nog geen enkele onder hen de gevangenis verlaten.

Studenten blijven intussen op straat komen om zich tegen het regime te verzetten, terwijl het merendeel van de studentenleiders in de gevangenis zit. De massale amnestieverlening lijkt een poging van de dictatoriale regering om de internationale druk op het land te doen afnemen en een burgeroorlog te vermijden.

Onderwijs in Schotland gaat dicht door stakend personeel

Naar aanleiding van breed gedragen ongenoegen over hun verloning, leggen docenten in Schotland voor het eerst in veertig jaar tijd het werk neer. Enkele maanden geleden kregen ze de kans om hun bezorgdheden te uiten in een door vakbonden georganiseerde stemming, waaruit een duidelijke voorkeur voor harde acties naar voren kwam.

Begin november probeerde de Convention of Scottish Local Authorities, de werkgever van de stakers, de gemoederen te bedaren met een financiële tegemoetkoming. Het voorstel werd slecht ontvangen en aan het einde van de maand gingen vrijwel alle scholen dicht. De Schotse overheid erkent de problemen, maar zegt dat ze in de huidige economische situatie niet tegemoet kan komen aan de hoge eisen van de vakbonden.

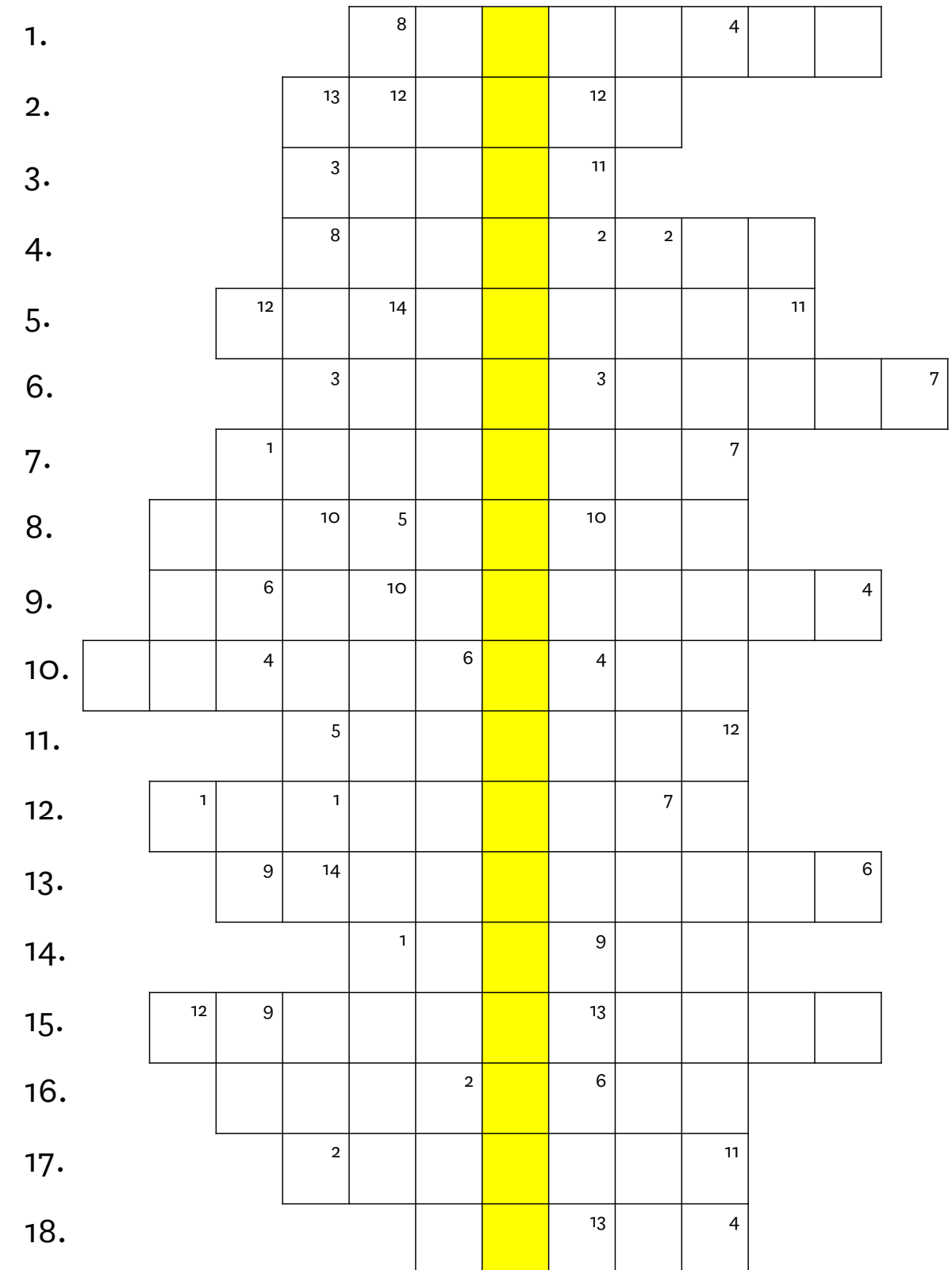
Iraanse studentendemonstranten geschorst en bedreigd met uitsluiting

Het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten roept op tot de onmiddellijke vrijlating van deelnemers aan vreedevolle demonstraties en het pleit daarnaast voor een opschorting van de doodstraf in Iran. Momenteel wordt daar een ongekend aantal studenten vastgehouden en terechtgesteld voor hun deelname aan de protesten die sinds september aan de gang zijn.

Daarnaast straffen de autoriteiten op grote schaal studenten die niet aanwezig zijn in hun lessen door deelname aan het protest. Vrijgelaten studenten werden bovendien verbannen van schooldomeinen en studentenhuisvesting, een beslissing die gemaakt werd zonder de toestemming van de disciplinaire organen van de universiteiten. In andere hogeronderwijsinstellingen werden studenten die aan de demonstraties deelnamen door hun universiteit geschorst voor één of meerdere semesters.Ⓢ

SJARELS CRYPTO

OPGAVE

1. Bescheten (8) **2.** Houtgoed, vuurbeter, ... (6) **3.** Duivels instrument (5) **4.** Daarmee verdient een beursganger zijn brood (8) **5.** Bestaan van een Kartuizer (9) **6.** Trek van een kannibaal (10) **7.** Zuiveloprisping (8) **8.** Vermogen (11) **9.** Overeenkomst over een kasteel (11) **10.** Voorzitters van de fotografieclub (10) **11.** Tapijtschilfers (7) **12.** Tok tok tok / ik ga vroeg op stok (9) **13.** Gereedschap van een kleptomane mijnwerker (10) **14.** Die voetballer is relatiemateriaal (6) **15.** Hout om ladders mee te maken (11) **16.** Vervelend magazine (8) **17.** Verbrijzelde partners (7) **18.** Digitaal rijk (5)

KU Leuven zet stevig in op 3D-printen

3D-printonderzoek aan de KU Leuven zit in de lift: er werd een interdisciplinair instituut opgericht, en een nieuw labo zag het daglicht. Daar valt veel te ontdekken, van enorme printmachines tot innovatieve toepassingen.

Vrolijk puft een treintje voorbij de Eiffeltoren en het Atomium op een grote kaart van Europa. Geen scène uit een hobbywinkel of kinderkamer, maar uit het gloednieuwe 3D-printlabo van de KU Leuven. Met dit mini-Europa trokken onderzoekers enkele weken geleden naar Formnext, de grootste beurs rond 3D-printen. 'We willen tonen wat we aan de KU Leuven kunnen door de monumenten uit verschillende materialen en technieken te printen', zegt Brecht Van Hooreweder, professor aan het departement Werktuigkunde.

En dat is al behoorlijk wat. Met de oprichting van een nieuw instituut voor 3D-printen, Leuven.AM en de opening van het nieuwe *Princess Elisabeth Additive Manufacturing Lab* dit jaar, hopen directeur van het instituut Brecht Van Hooreweder en coördinator Arnout Dejans onderzoek naar 3D-printen aan de universiteit in een stroomversnelling te brengen.

'Het is goed dat jullie nu contact met ons opnemen', zegt Van Hooreweder. 'Tien jaar geleden waren we vooral bezig met de technologie op punt te stellen, maar nu zijn we klaar om een toegevoegde waarde te brengen.' Met het instituut willen de onderzoekers alle expertise aan de KU Leuven samenbrengen. Ze gaan op zoek naar domeinen waar 3D-geprinte producten soelaas kunnen bieden.

Pure koper printen

3D-printen, de vakterm luidt *Additive Manufacturing*, is een techniek waarmee je van een virtueel ontwerp een tastbaar voorwerp kunt maken door ze laag per laag op te bouwen. 'Het grote voordeel van 3D-printen: het biedt enorm veel ontwerpvrijheid om complexe en unieke voorwerpen te maken', aldus Van Hooreweder.

Ook al lijken de mogelijkheden met 3D-printen eindeloos, beperkingen zullen er altijd blijven volgens de twee onderzoekers. 'Printen is duurder dan klassieke productiemethodes, dus de hogere kosten moeten opwegen tegen de flexibiliteit en de toegevoegde waarde dat een op maat gemaakt ontwerp kan brengen', zegt Van Hooreweder. 'Maar je moet ook naar het totaalplaatje kijken. In de ruimtevaart bijvoorbeeld kan het 3D-printen van warmtewisselaars duurder zijn dan de klassieke methode. Het valt in totaal toch goedkoper uit omdat de geprinte wisselaars lichter zijn. Elke kilo die je naar de ruimte moet brengen kost immers veel geld.'

Aan het instituut werken ze met verschillende printprocessen. Een ervan is *Laser Powder Bed Fusion* (LPBF). Aan de KU Leuven doet men er al sinds de jaren negentig onderzoek naar. De techniek werkt als volgt: 'Een dunne laag poeder, dunner dan een haar, wordt waar nodig door een laser gesmolten en verhard', zegt Van Hooreweder. Daarna wordt er weer een laag poeder over het oppervlakte gespreid en herhaalt het hele proces zich. 'Zo wordt het product laag per laag opgebouwd. Die laagjes zie je in het finale product niet meer: zo dun zijn ze.'

'Heel de productieketen van Additive Manufacturing is aanwezig aan de KU Leuven'

[Arnout Dejans, coördinator Leuven.AM Instituut](#)

Lars Vanmunster is doctoraatsstudent *Additive Manufacturing*. Hij toont een van de gigantische machines in het labo, die bedrijvig een laag roestvrij staalpoeder versmelt tot kleine kubussen. Niet meteen het spannendste eindproduct, maar op deze manier test hij een nieuwe productiemethode die de oppervlakte van 3D-geprinte voorwerpen minder ruw moet maken.

Roestvrij staal is ideaal om nieuwe printmethodes mee te testen, maar het is niet het enige materiaal waarmee Leuven.AM werkt. Van industrieel keramiek en kunststoffen, tot metalen en zelfs biomaterialen: van al die grondstoffen worden 3D-voorwerpen geprint.

Een van de sterktes van de KU Leuven is printen met zeer pure koper. 'Hoe puurder het koper, hoe beter het elektrische stroom kan geleiden', zegt Van Hooreweder. Dat biedt interessante toepassingen bij het printen van elektrische onderdelen.

Dertig jaar 3D-printen

De oprichting van het Leuven.AM instituut en het nieuwe labo: het is een culminatie van dertig jaar onderzoek naar *Additive Manufacturing* aan de KU Leuven. Aan het begin van de jaren 90 startte Jean-Pierre Kruth met onderzoek naar LPBF en printen met metaal. Een unicum: '3D-printen met metaal bestond op dat moment nog niet. Er was toen één Amerikaans bedrijf bezig met *Additive Manufacturing*, maar dan met kunststoffen.'

tekst: [Thor Deyaert](#) en [Sharon Poppe](#)
beelden: [Sharon Poppe](#)

Die innovaties legden het bedrijf geen windeieren: Kruth richtte op basis van zijn onderzoek twee spin-offs op, Materialise en 3DS-Layerwise. 'Het is vooral dankzij hem dat KU Leuven een wereldspeler is op vlak van 3D-printen, maar de laatste jaren hebben andere landen natuurlijk niet stilgezeten', zegt Van Hooreweder. 'Om de concurrentie aan te kunnen gaan, moeten we samenwerken aan de KU Leuven.'

Dat is de reden waarom verschillende departementen sinds dit jaar overkoepeld worden door het Leuven.AM instituut. 'Heel de productieketting van Additive Manufacturing is aanwezig aan de KU Leuven. Van het ontwerp tot de nabe-

werking van het afgewerkt product', zegt Dejans. Door de krachten te bundelen, zijn ze meer dan ooit klaar om met 3D-printen antwoorden te bieden op de noden van andere vakgebieden.

Oplosbare implantaten

Door de flexibiliteit die inherent is aan 3D-printen, zijn de domeinen waar het zijn nut kan bewijzen bijna eindeloos. Een ervan is bijvoorbeeld in de sportsector. Op maat geprinte, soepele inlegzolen uit kunststof zijn perfect aangepast aan de voeten van sporters en zijn zelfs al beschikbaar op de markt voor de gepassioneerde hobbyloper.

Ook in de gezondheidszorg zijn er veel mogelijkheden. 'We zijn op bezoek gegaan bij het Universitair Ziekenhuis. Hun chirurgen hadden een hele waslijst klaar met zaken waar 3D-printen al snel een meerwaarde kan hebben voor hen en de patiënten', zegt Van Hooreweder.

Die toepassingen hoeven niet ingewikkeld of duur te zijn. 'We maken bijvoorbeeld een model van het menselijke lichaam waar chirurgen op kunnen oefenen of instrumenten om mee te opereren', zegt Dejans.

Daarnaast is het ook mogelijk om op maat gemaakte biomedische implantaten te printen. Die kunnen worden aangepast aan de patiënt en de locatie van de breuk. Ze worden meestal uit metaal geprint, maar onderzoekers verbonden aan het instituut werken aan implantaten uit biomaterialen. Die lossen op in het lichaam. 'Het bot kan langzaam sterker worden en zijn functie terug overnemen van het implantaat, terwijl die laatste

oplost in het lichaam', zegt Dejans.

Die nieuwe technologie zal nog niet voor morgen zijn, al is ze veelbelovend. Dergelijke implantaten gaan immers niet eeuwig mee en moeten geregeld vervangen worden. Dat is een ingrijpende operatie. Zeker bij kinderen, die nog groeien, moet een implantaat snel terug vervangen worden. Een oplosbaar implantaat kan het leven van deze patiënten verlichten.

FabLab

De 3D-printers in het labo zijn vooral gigantische kubussen waar een groot prijskaartje aanhangt. Onderzoekers maken ze zelf of kopen ze aan. Maar dat betekent niet dat 3D-printen voorbehouden is voor de ivoren toren van de universiteit. Voor enkele honderden euro's kan je tegenwoordig zelf een 3D-printer in huis halen.

'Als onderzoeker gaan we met meer motivatie werken, nu we weten dat ons onderzoek mensen kan helpen'

[Brecht van Hooreweder, directeur Leuven.AM Instituut](#)

Van Hooreweder onderschat die DIY-printers niet. 'Het is ongelooflijk wat je vandaag al kunt met deze toestellen. In feite kan je er het hele

principe en productieproces van 3D-printen mee illustreren.'

Studenten van de Associatie KU Leuven kunnen altijd eens binnenspringen in FabLab, gelegen in hetzelfde gebouw als de labo's van het departement Werktuigkunde. Hier staan enkele 3D-printers waarmee je je eigen voorwerpen kunt laten printen. Er worden ook zomerkampen georganiseerd voor scholieren van het middelbaar.

'Een van de taken van het nieuwe instituut is onderwijs. We vormen een nieuwe mindset bij ingenieurs', zegt Van Hooreweder. 'Klassieke ingenieurs zijn vaak nog niet voorbereid op de ontwerpvrijheid van 3D-printen. We hopen studenten warm te maken voor 3D-printen. We willen hen een notie geven van de mogelijkheden en beperkingen van deze productiemethode.'

Maatschappelijke meerwaarde

Het instituut is nog geen jaar bezig en moet nog op gang komen, maar toch ziet Van Hooreweder al vooruitgang ten opzichte van vroeger. 'We wisten niet van elkaar wat voor soort onderzoek iedereen voerden en waar de overlap en lacunes lagen.' Met de oprichting van het interdisciplinair instituut wordt het onderzoek naar 3D-printen aan de KU Leuven meer gestroomlijnd.

Maar dat is niet het enige voordeel van het instituut. 'We maken meer de link tussen het onderzoek en de maatschappelijke meerwaarde. Als onderzoeker gaan we met meer motivatie werken nu dat we weten dat ons onderzoek een impact heeft en mensen kan helpen.'

'We moeten meer nadenken over de band tussen AI en duurzaamheid'

Onderzoek naar de gevolgen van artificiële intelligentie op mens en natuur wordt steeds belangrijker volgens Lode Lauwaert, houder van de nieuwe leerstoel Ethics and AI.

Lode Lauwaert doceert Philosophy of Technology en Philosophy of AI and Mind aan de KU Leuven en bracht vorig jaar het boek *Wij, robots* uit. Op 9 november vond de inauguratie van de leerstoel Ethics and AI plaats. Hij haalt onder meer de relatie tussen artificiële intelligentie (AI) en ecologie aan: 'De energievraag van AI is enorm.'

Wat is uw definitie van AI en van ethiek?

Lode Lauwaert: 'AI is een "slimme" vorm van technologie door de snelle en efficiënte verwerking van grote hoeveelheden data. Op basis van die data maakt een AI-systeem zelf beslissingen of inschattingen.'

'Ethiek in relatie tot AI is enerzijds de bewustmaking van onwenselijke effecten op mens, dier en milieu door de ontwikkeling en het gebruik van technologie.'

'Anderzijds betreft ethiek ook het moreel redeneren over AI. Duidelijkheid moet worden geschapen over of iets een moreel probleem is dat wel of niet wordt veroorzaakt door AI.'

Denkt u dat onethische AI een dreiging zou kunnen vormen in de toekomst?

'Ja en nee, want er zijn al heel wat ethische problemen die vandaag de dag voortvloeien uit het gebruik van AI. In de toekomst denk ik dan helemaal niet aan van die sciencefictionachtige scenario's. De grootste problemen situeren zich op vlak van ecologie, biases, privacy en veiligheid.'

'De uitstoot van broeikasgassen door AI is een veelvoud van de uitstoot door de luchtvaartsector en de auto-industrie'

'We moeten meer nadenken over de band tussen AI en duurzaamheid. De energievraag van de ontwikkeling en het gebruik van AI is enorm. De uitstoot van broeikasgassen door ICT in het algemeen en AI in het bijzonder is een veelvoud van het aantal broeikasgassen dat wordt uitgestoten door de luchtvaartsector en de auto-industrie.'

'Maar AI zou ook klimaatproblemen kunnen aanpakken. De technologie zou bijvoorbeeld precies kunnen voorspellen waar en wanneer er grote hoeveelheden broeikasgassen worden uitgestoten. Het gaat vandaag vaak over 'geo-engineering', maar nog te weinig over de rol van AI bij het oplossen van het klimaatvraagstuk.'

Kan AI ooit zelf ethische beslissingen maken vanuit een eigen vorm van moraliteit en empathie?

'Dat een AI-systeem een eigen moraliteit zou ontwikkelen is geen realiteit; het heeft geen bewustzijn, het voelt niets. Ik sluit niet uit dat die systemen ooit empathisch zullen zijn, maar dat is niet voor vandaag of morgen.'

'De mensen die de AI-systemen ontwikkeld hebben, moeten verantwoordelijk worden gesteld'

'AI-systemen zijn gemaakt door ons. Als die morele beslissingen maken, dan zijn het nog steeds mensen die dat op een of andere manier controleren. Men zegt soms dat AI zo autonoom werkt dat niemand kan worden aangeduid als verantwoordelijke. Ik vind dat de mensen die de AI-systemen ontwikkeld hebben toch verantwoordelijk of strafbaar gesteld moeten worden, ondanks een gebrek aan controle.'

Waarom is de leerstoel Ethics and AI aan de KU Leuven er gekomen?

'Tot tien jaar geleden was er aan de KU Leuven nog niet zo veel filosofie of ethiek van technologie en AI. Sinds een vijftal jaar bestaat er een werkgroep rond Philosophy of Technology (WGPT) en wordt er meer onderwijs rond gegeven.'

'Maar er ontbrak toch nog onderzoek naar AI en ethiek. De voorbije drie jaar ben ik gaan praten met externe partners om geld vrij te maken voor onafhankelijk fundamenteel onderzoek daarover. De oprichting van een leerstoel moet dat soort onderzoek verankeren aan de faculteit en universiteit, en er zichtbaarheid aan geven. Binnen die leerstoel werken nu vijf doctoraatsstudenten rond AI en ethiek.'

Wat is het soort onderzoek dat jullie gaan voeren?

'Er komt bijvoorbeeld empirisch onderzoek naar de opvattingen die mensen in de AI-sector wereldwijd over *fairness* en AI hebben. Onze intuïtie is dat er enerzijds binnen de AI-wereld een andere opvatting is van *fairness* dan erbuiten, en dat er anderzijds regionale verschillen zijn.'

'Iedereen is er vandaag van overtuigd dat AI *fair* moet zijn, maar wat *fair* AI betekent, is voor veel mensen anders. We vragen ons dan ook af waar die verschillen vandaan komen en hoe die zich

tekst: Lara Lismont en Jeremy Van Weyenbergh
beeld: Jeremy Van Weyenbergh

bewust en onbewust uiteten bij het ontwikkelen van AI-systemen.'

U heeft een boek geschreven: 'Wij, robots: Een filosofische blik op technologie en artificiële intelligentie', waar gaat dat over?

'In elk hoofdstuk belicht ik met een filosofische blik een stelling over technologie en AI die zeer populair is, maar waarvan ik denk dat ze onjuist is.'

'De onderzochte stellingen zijn dat technologie neutraal is; dat AI een disruptieve technologie is en ten slotte dat technologie onze samenleving determineert. Bovendien probeer ik er ook een zekere praktische relevantie aan te koppelen.'

In 'Dubbel geboekt' vertellen twee prominente figuren over een boek dat hun leven heeft gekleurd. Deze keer zijn dat Philippe Minguet en Uma Vandemaele, de twee mollen uit de laatste editie van 'De Mol'.

tekst: [Zaura Van Eckert](#)
illustraties: [MARIKE AERTS](#)

Philippe Minguet

Into the wild – Jon Krakauer

Wanneer Philippe Minguet één boek moet kiezen dat er voor hem uitspringt, opteert hij voor *Into the wild* van Jon Krakauer. Het boek gaat over een jongeman, Christopher McCandless, die in z'n eentje de wildernis van Alaska intrekt en daar in een verlaten busje probeert te overleven.

Philippe las het boek als rebellerende negentienjarige en raakte in de ban van het lef van het hoofdpersonage. Destijds hield hij al enorm van avontuur, reizen en de wereld zien. 'Ik denk dat veel pubers opkijken naar iemand die zijn middelvinger opsteekt naar de maatschappij en zijn dromen wil najagen. (lacht)'

'Wie de kudde volgt, fret bescheten gras'

[Philippe Minguet](#)

Toen hij na zijn stage in Kaapstad rondtrok in Namibië, Botswana en Zimbabwe en het boek opnieuw las, ontdekte Philippe de Christopher in zichzelf. Echt *into the wild* reisde hij niet, geeft hij

eerlijk toe. Maar met het boek op zak kon hij zich helemaal inleven in Christopher.

Wat het boek zo uitzonderlijk goed maakt voor hem, is dat het gebaseerd is op een waargebeurd verhaal en dat Krakauer om het boek te schrijven zelf een stuk van het traject heeft afgelegd. De dagboekfragmenten en bijhorende quotes die de schrijver erin verwerkte, zoals '*Happiness is only real when shared*', maken het boek helemaal af voor Philippe.

Het boek werd bekend bij het grote publiek dankzij de verfilming in 2007 door Sean Penn. Als Philippe moet kiezen tussen het boek of de film, kiest hij resoluut voor het boek. Niets kan tippen aan zijn eigen verbeelding. Toch laat de film hem zeker niet koud. 'De muziek van Eddie Vedder geeft het boek een geluid', vertelt hij enthousiast.

Hij vat de essentie van het boek al lachend samen met de gevleugelde woorden: 'Wie de kudde volgt, fret bescheten gras.' Daarmee bedoelt hij dat je niet altijd in de pas van de maatschappij moet lopen. 'Zoek je eigen weg, jaag je dromen na. Het leven zit in de ervaringen die je opdoet.'

Uma Vandemaele

One Day – David Nicholls

Als antwoord op de vraag voor welk boek ze gekozen heeft, tovert Uma Vandemaele een afgeleefd exemplaar tevoorschijn van wat ooit een gloednieuwe versie van *One Day* van David Nicholls was. Ze heeft het naar eigen zeggen gekregen van haar vader. 'Enfin, gekregen... Eigenlijk heb ik het geleend van mijn papa. Ik moet het een keer teruggeven. (lacht)'

'Een jaar heeft maar 365 dagen. Ik vind dat te kort''

[Uma Vandemaele](#)

Het is dan ook via hem dat ze het boek leerde kennen. 'Mijn papa weet qua boeken en films goed wat ik graag heb. Hij raadde mij dit boek aan omdat hij weet dat ik veel bezig ben met het gevoel dat de tijd zo snel voorbij gaat. Natuurlijk was hij heel tevreden dat ik het zo mooi vond.'

Het boek beschrijft telkens dezelfde dag, 15 juli, in het leven van een man en een vrouw. Daarbij wordt er tussen elk hoofdstuk een tijdsprong gemaakt van een jaar. Als lezer word je volledig in het ongewisse gelaten over wat er in de tussentijd is gebeurd. Het is net dat concept dat haar zo aansprak.

De belangrijkste les die Uma uit de bestseller trekt, is dat het leven kort is, en dat je zoveel mogelijk in het nu moet leven. Telkens als ze het boek ziet staan in haar boekenkast, herinnert ze zichzelf aan die boodschap. 'Een jaar heeft maar 365 dagen. Ik vind dat te kort.'

Haar deelname aan *De Mol* past volledig binnen die visie. Ze blikt dan ook tevreden terug op haar avontuur op de Canarische eilanden. Met *One Day* in haar achterhoofd probeert ze plannen niet langer uit te stellen en er meteen werk van te maken. 'Ik wil nog zoveel doen', vertrouwt ze ons toe. ☺

'Ik denk dat graffiti nooit helemaal legaal zal zijn'

Kunstenaar Bisser geeft ons een inblik in zijn atelier, en daarmee ook in zijn bovenste hersenkamer: van het verlangen om meer ongereguleerde kunst te maken tot de nood aan een kunsthogeschool in Leuven.

tekst: [Elien Stouten](#) en [Sharon Poppe](#)
beelden: [Sharon Poppe](#) en [Freya Caris](#)

Bisser, wie? De kans is groot dat je een van zijn kleurrijke muurschilderingen in de Leuvense binnenstad dagelijks nietsvermoedend passeert. Ondertussen verovert Bissers kunst de wereld. Werken in Brazilië, Mexico, de Verenigde Staten, Italië, Frankrijk, Spanje, India... hij kan het allemaal op zijn palmares schrijven.

Toch blijft hij immer bescheiden. Van de gevel van het kleinste huisje in Leuven tot galerijen in Londen en New York City, het heeft allemaal zijn charme volgens hem.

Bisser, wer bist du?

De anonieme kunstenaar ontleent zijn naam aan een 'gebist' of overgedaan eerste jaar in de opleiding Animatie aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (KASK) in Gent. Vlak voor zijn examenjury aan het eind van het jaar begon hij namelijk te experimenteren. Het was de start van een zoektocht naar zijn eigen stijl, die tot op de dag van vandaag niet is afgerond.

'Ik vind niet dat alle kunst publiek moet zijn'

[Bisser](#)

Bisser is bij het grote publiek het meest bekend voor zijn muurschilderingen – ook streetart genoemd, de legale tegenhanger van graffiti – maar hij is een manusje-van-alles. Teken en potlood en tablet in de hand, beelden bootsen of uit papier-maché fabriceren, het behoort allemaal tot zijn kleurrijke arsenaal aan vaardigheden. Keramiek is zijn recentste bezigheid.

Hoe zou u uw stijl omschrijven?

Bisser: 'In mijn werk staan de figuren centraal, die worden meestal simplistisch weergegeven.'

Ze bestaan uit een combinatie van realistische en cartooneske elementen. Ik probeer steeds een gevoel weer te geven, dat kan gelukkig of triestig zijn, en alles daartussen. Die variatie is voor mij belangrijk.'

'De figuren hebben iets groots over zich, maar dat wordt gecombineerd met aandacht voor het detail. Het kleurenpalet is eerder sober, maar soms bevat het ook een fel accent. Ik ben geobsedeerd door texturen en structuren die de figuren vullen of bekleden. Alles wordt uiteindelijk samengevat door een duidelijke strakke lijn.'

Waarom heeft u de neiging om die nieuwe weg in te slaan?

'Ik probeer mezelf altijd uit te dagen om nog een stap verder te gaan. Je moet altijd nieuwe oorden opzoeken, daarom zoek ik altijd nieuwe inspiratiebronnen. Een paar jaar geleden ben ik begonnen met schilderijen gebaseerd op foto's. Ik gebruik dan de foto, maar ik pas die ook wel aan. Mensen zeggen dat ze kunnen zien dat het van mij is, dus dan is het goed denk ik. (lacht)'

Waarom uit zich die drang naar uitdaging nog?

'Dit jaar ben ik begonnen met keramiek. Dat

was een langzaam proces, waarbij ik eerst startte met sculpturen in papier-maché. Papier-maché was knutselen, terwijl keramiek vloeiender is en zich gemakkelijker laat aanpassen.'

U bent het bekendst voor uw muurschilderingen. Waar schildert u het liefst?

'Goh. (denkt na) Ergens waar het warm is, zeker? (lacht) Ik heb niet echt een favoriete plek. Iedere locatie heeft zo zijn charmes.'

'Ik vind het heel leuk om in verlaten gebouwen te schilderen, omdat er rust is en het je een bepaalde vrijheid geeft: er moet niets, je moet geen ontwerp maken en het is allemaal op jezelf. Maar een hoogwerker is ook fijn, omdat het de mogelijkheden vergroot.'

'Leuven zal nooit helemaal openstaan voor graffiti, misschien enkel in bepaalde buurten'

'De muurschildering op de Mechelsesteenweg in Leuven was dan weer moeilijk, omdat er veel verkeer was en ik niet veel plaats had om afstand te nemen en zo te kijken naar mijn werk.'

Streetart versus museumkunst

Uw kunst beperkt zich niet tot openbare plaatsen, maar is ook terug te vinden in ga-

lerijen. Associeert u uw eigen werk eerder met gesloten of publieke kunst?

'Het is leuk om die afwisseling in werken binnen en buiten te hebben. Ik denk dat kunst in een binnenruimte wel meer mogelijkheden biedt, omdat je geconcentreerder en langer kan werken. Misschien steek ik ook meer moeite in zulke kunst.'

Is de scheiding tussen publieke en private kunst problematisch? Zogenaamde private 'museumkunst' krijgt namelijk vaak een hogere status toegekend dan streetart.

'De scheiding is niet problematisch: het zijn gewoon twee andere dingen. Oude kunst zie je niet in de publieke ruimte; dat kan ook niet. Een totale ervaring, zoals een gehele ruimte schilderen of werken met bepaalde lichten, kan je nooit in de publieke ruimte bieden. Ik vind niet dat alle kunst publiek moet zijn.'

Zou die grens tussen publieke en gesloten kunst ooit kunnen vervagen?

'Ik denk het niet. (twijfelt) Beide zullen wel samenvloeien, maar ze zullen nooit helemaal hetzelfde zijn. Je kan binnen nu eenmaal bepaalde dingen doen die buiten onmogelijk zijn. Bovendien willen mensen nog altijd kunst in hun huis hebben. (lacht)'

Uw muurschilderingen behoren tot streetart, het legale broertje van graffiti. Welk van beide vindt u het interessantst: geregleerde of niet-geregleerde kunst?

'Meestal moet je een ontwerp laten zien, waardoor je een beetje aan regels vasthangt. Als je geen ontwerpen moet indienen, kan je doen waar je goesting in hebt. Beide kunnen interessant zijn. Als je een design maakt en er lang over nadenkt kan je tot iets komen dat je nog nooit hebt gemaakt. Als je dat niet doet, zal je misschien altijd in hetzelfde potteke blijven roeren.'

'Kunststudenten nemen meer initiatief en zijn creatiever, dat mist Leuven een beetje'

[Bisser](#)

'Andersom kan het ook: zonder ontwerp kan je andere technieken of een andere manier van werken vinden. Als je illegaal werkt, moet je snel te werk gaan, wat een nieuwe manier van schilderen of tekenen kan opleveren.'

Leuvens graffitipotentieel

Wat zijn de kansen op een doorbraak van niet-geregleerde streetart, specifiek in Leuven?

'Ik denk dat graffiti nooit helemaal legaal zal zijn. Niet veel steden staan daarvoor open. Er komt wel meer ruimte voor muurschilderingen in het algemeen. De stad Leuven erkent het potentieel daarvan: het trekt mensen aan en het is positief voor het straatbeeld.'

'De grootte van de stad doet er ook toe. In Brussel geeft niemand erom dat je graffiti spuit of laten ze het gewoon staan omdat een plek al helemaal volstaat met graffiti. Leuven is daarentegen een heel propere stad met weinig graffiti. Dat kan ook te wijten zijn aan de historische gebouwen. Graffiti-artisten zijn nog steeds mensen en gaan nooit op een historisch gebouw hun werk zetten.'

'Het zou ook kunnen liggen aan het feit dat Leuven geen kunsthogeschool heeft. Zo'n instituut trekt wel veel graffiti- of streetart artiesten aan. Daardoor misschien? Ik weet het eigenlijk niet.'

Heeft Leuven een kunsthogeschool nodig?

'Dat zou de stad wel ten goede kunnen komen. Ik denk niet dat het haalbaar is, want iedere jonge kunstenaar trekt al naar Brussel, maar het zou wel leuk zijn. Kunststudenten zijn een ander soort studenten dan degenen die we nu in Leuven hebben. Het zijn mensen die meer initiatief nemen en creatiever zijn. Dat mist Leuven een beetje.'

Kan een graffitimuur, waarop mensen zich naar hartenlust mogen uitleven, geen mogelijkheid bieden voor niet-geregleerde kunst?

'Dat is gereguleerd: op een legale plaats en muur doe je niet iets dat niet mag. Op een legale plaats kan je ook heel de dag doorwerken, terwijl je op eender welke muur op een illegale plaats maar een tijdspanne hebt van een tot drie uur.'

'Er zullen waarschijnlijk meer plekken komen om legaal te schilderen, en dat vind ik goed. Je kan er de tijd nemen om nieuwe technieken te proberen of moeilijkere werken te maken. Maar de stad zal nooit helemaal openstaan voor graffiti, misschien enkel in bepaalde buurten.'

Wat is uw favoriete kunstwerk in het straatbeeld van Leuven?

'Aan het station staat er een kat. Dat is een van mijn favorieten, omdat ze illegaal is gezet. De persoon die ze heeft geplaatst, is op een stelling gekropen en heeft helemaal van boven naar beneden geschilderd. Ik heb veel respect voor iemand die dat durft. ☺'

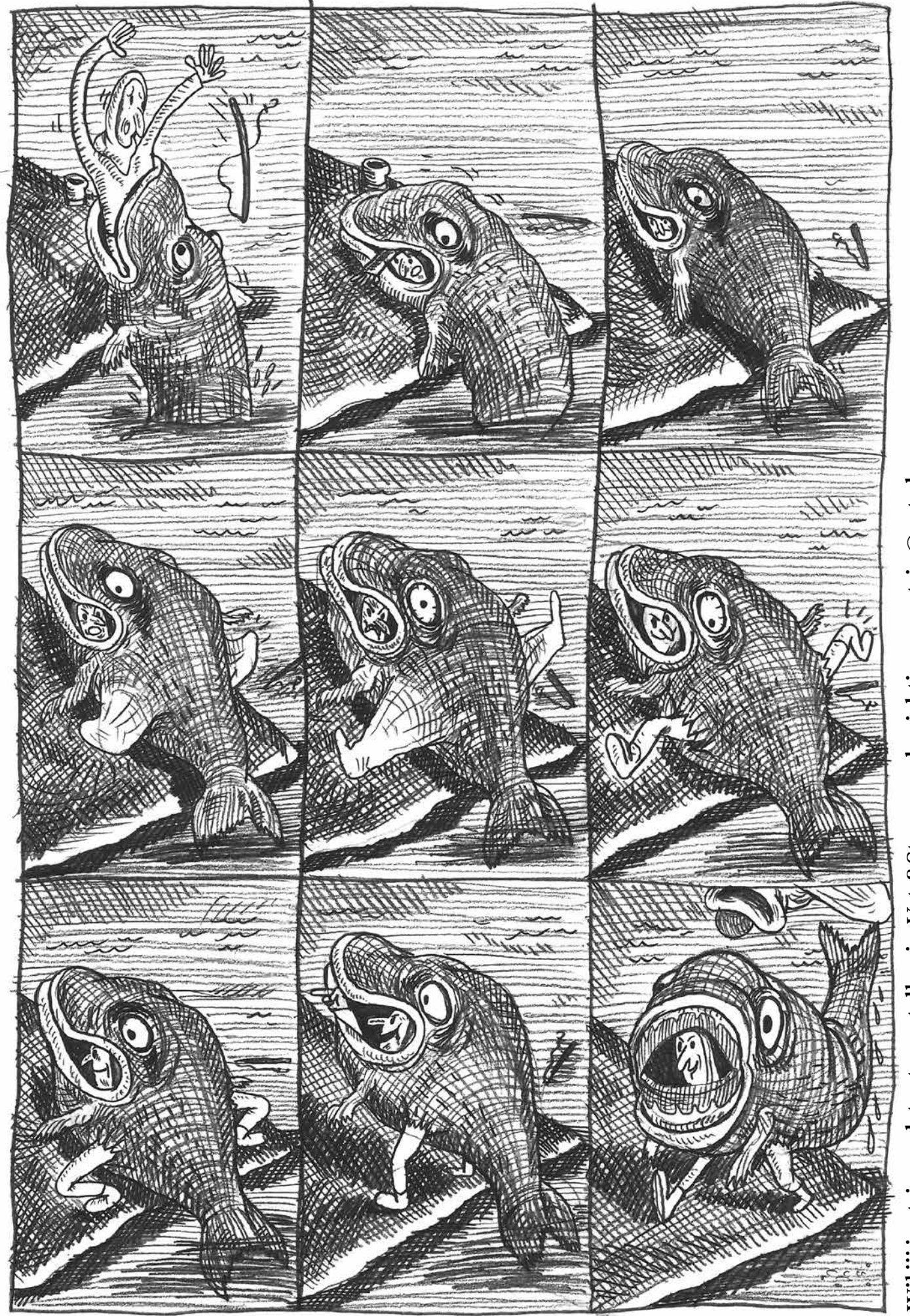
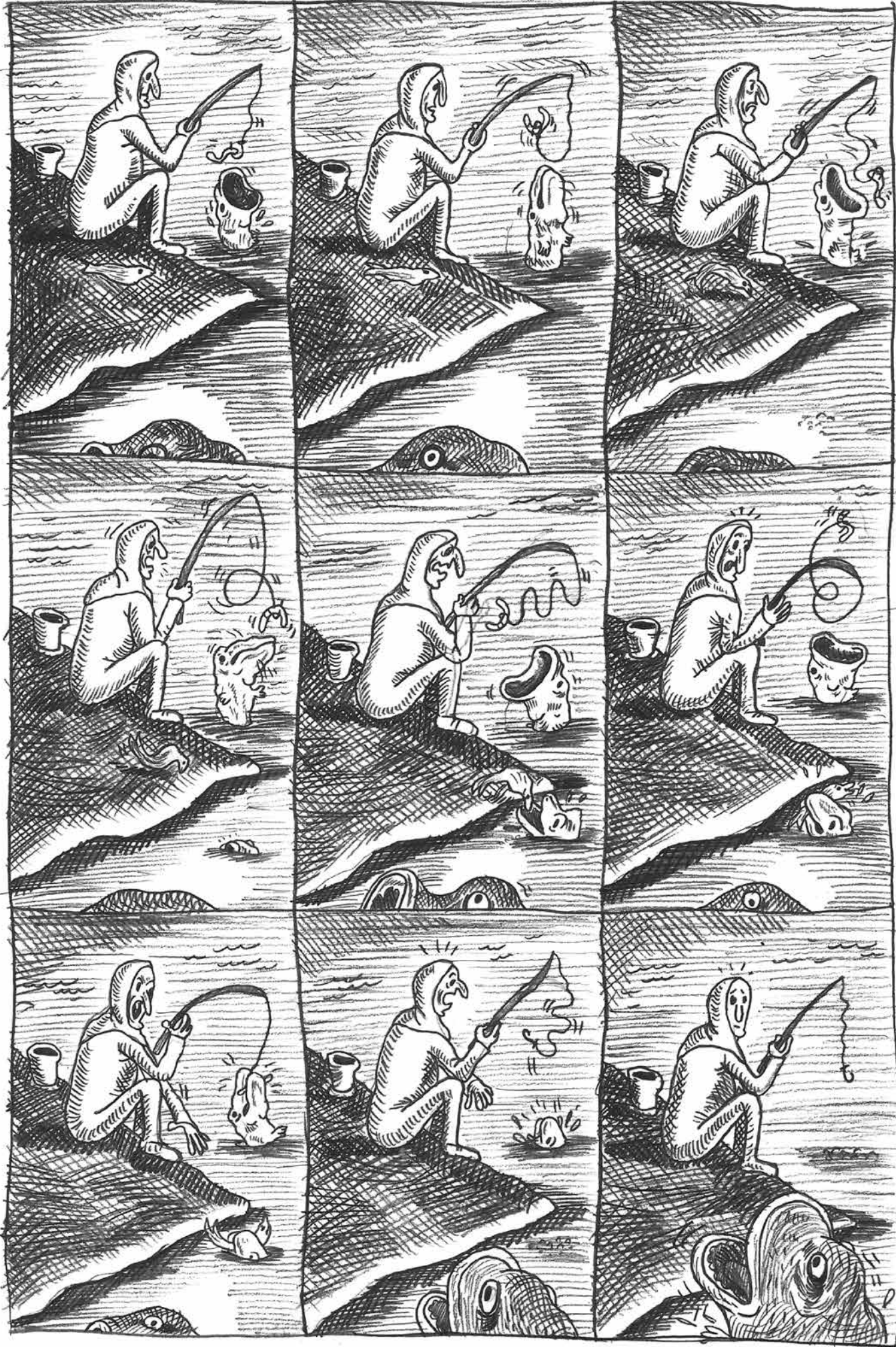

Hier vind je werken van Bisser

- 1 Park Abdij van Keizersberg
- 2 Aarschotsesteenweg
- 3 30cc/Minnepoort
- 4 Rondestraat
- 5 Maria Theresiastraat/Tiensevest
- 6 Mussenstraat
- 7 Mussenstraat
- 8 Ingang Sint-Donatuspark
- 9 Hendrik Consciencestraat/Frans Vermeylenstraat
- 10 Weldadigheidsstraat/Naamsevest
- 11 Tervuursevest, t.o.v. Universitair Sportcentrum

'Het is typisch Europees: vertellen hoe gelovigen hun geloof moeten vormgeven'

Prof. em. Mark Eyskens was jarenlang verbonden aan de Leuvense faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen. Tevens heeft hij een lange politieke carrière achter de rug. Van april tot december 1981 was hij premier van België voor de CVP.

tekst: [Andreas Vandingenen](#), [Simon Tibo](#) en [Xhoana Memçaj](#)
beelden: [Kasper Nollet](#)

Mark Eyskens ontvangt ons warm bij hem thuis. In zijn imposante werkruimte stelt hij enthousiast voor om ons de pen waarmee hij als minister van Buitenlandse Zaken het verdrag van Maastricht heeft ondertekend, te tonen.

Vlaamse identiteit

Hoe denkt u over het idee om de Vlaamse cultuur en erfgoed te definiëren in een Vlaamse canon?

Mark Eyskens: 'Ik ben lid van de Koninklijke Academie (KVAB, Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten, red.) waar we dat effectief besproken hebben. Het idee van een canon is moeilijk te realiseren, want je vervalt vaak in vooroordelen die aangewend worden om bepaalde politieke doeleinden te bereiken.'

'Identiteit is een gelaagde term'

'Je moet realistisch zijn en open-minded. In het geval van een canon dreigt men in enge valleien terecht te komen waarbij de horizon helemaal onzichtbaar wordt.'

'Ook kan je het een beetje humoristisch bekijken. Wat zou immers het eerste item in die Vlaamse canon zijn? Dit zinnetje van Julius Caesar: "Horum omnium fortissimi sunt Belgae?" De canon begint dan dus met de Belgen, wat insinueert dat ze blijkbaar ouder zijn dan de Vlamingen. Reeds daar zit je met een identiteitsprobleem.'

'Het is wel goed dat we ons bewust zijn van onze afkomst. De manier waarop we die oorsprong formuleren is echter niet zonder gevaar. We houden allemaal van wie we zijn, wat we zijn en van onze cultuur. We dienen wel goed te beseffen dat cultuur bij bepaling altijd multicultureel is.'

'Ik moet nu denken aan onze Vlaamse meesters, bijvoorbeeld Van Eyck en dergelijke: ook zij ervoeren invloed van buitenlandse schilders. Een zuivere cultuur die geen invloeden van buitenaf kent, is totaal steriel en verdampt als het ware'

Valt de Vlaamse identiteit dan ook als een coherent geheel te definiëren?

'Identiteit vandaag de dag, zeker in onze mon-

diale wereld, is een gelaagde term. We houden van ons dorp, van onze gemeenschap, van ons land. Dat neemt niet weg dat ik me solidair voel met mensen ter plekke wanneer ik buiten Europa reis.'

'Door de moderne media zijn we wereldburgers geworden. Laat ons Vlaanderen niet reduceren tot een klein stukje land met zes miljoen inwoners op een planeet die binnenkort bewoond wordt door tien miljard mensen. Die realiteit spoort aan tot enig elementair realisme.'

Er klinken stemmen om Vlaanderen een onafhankelijke koers te laten varen. Welke troeven kan Vlaanderen op internationaal vlak uitspelen om niet omvergelopen te worden door andere landen?

'België is al een zakdoekje groot. Als Vlaanderen onafhankelijk wordt en het Vlaamse parlement zou een onafhankelijkheidsverklaring goedkeuren, dan vallen we meteen uit de Europese Unie. We moeten opnieuw toelating vragen om tot de EU te treden, maar om een nieuw lid toe te laten moet je eerst tot een eenparigheid van alle lidstaten komen. Daar zullen problemen de kop opsteken, omdat "klein België" mee aan tafel zal zitten.'

'Stel dat Vlaanderen de eerste jaren niet tot de EU kan toetreden, wat gebeurt er dan met de munt, onze kredietwaardigheid, Brussel...? Vlamingen, Walen, noch Brusselaars beseffen hoe belangrijk het is voor een land om de hoofdstad van de EU te bezitten. Brussel is na Washington de belangrijkste diplomatieke hoofdstad van de wereld.'

'Ik had enkele Franstalige collega's die woest waren en ons als racisten bestempelden'

'Als heel dat diplomatieke centrum allemaal zou wegtrekken uit België, dan is dat alsof een atoombom op Brussel gelost wordt. Je zou het in het hele land voelen.'

Leuven Vlaams

U bent uiteraard zelf student geweest. Hoe kijkt u op die periode terug?

'Voor mij was het een heerlijke tijd. Eerst heb ik

in Leuven gestudeerd. Daarna ben ik gedurende twee jaar naar Amerika getrokken voor mijn studies, wat geweldig was.'

'Bovendien liepen er tijdens mijn studententijd in Leuven ook nog Franstalige studenten rond. Toen waren we met zo'n tienduizend studenten, Vlamingen en Franstaligen samen.'

Waren er vaak spanningen met Franstalige studenten?

'De spanningen begonnen op te lopen gedurende de jaren 60 en het kookpunt werd bereikt in 1968. Toen was ik reeds professor aan de universiteit.'

'Wij hadden voor de splitsing van de Leuvense universiteit les met Franstaligen in dezelfde gebouwen. We liepen als het ware door elkaar in de gangen en sloegen praatjes met elkaar.'

'Ik geloof dat de jeugd altijd gewicht in de schaal kan leggen'

'Pas later werd de situatie conflictueus, aangezien de taalgrens werd vastgelegd. Dat was een belangrijke Vlaamse overwinning die plaatsvond tijdens de regeerperiode van premier Lefèvre. Destijds verschoof men bovendien de taalgrens om de vijf jaar in functie van de taaltellingen, tot dat systeem de Vlamingen begon te benadelen. In Brussel nam het aantal Franstaligen immers toe en zou men dat fenomeen later vergelijken met een olievlek die zich maar bleef uitbreiden.'

'Leuven was virtueel een tweetalige stad. Je vond er zelfs Franstalige scholen. Dat bracht een gevaarlijke toestand teweeg. Wegens de nabijheid van Brussel, vreesde men dat Leuven, bijna half verfranst, zich zou aansluiten bij de hoofdstad.'

'Als tegenwicht voor de verfransing klonken de stemmen luider om als Vlamingen een eigen weg in te slaan. Daarbij vond de kreet "Walen buiten", wat trouwens een gallicisme is, massale weerklank.'

'Die sentimenten kwamen bovendien niet overeen met het christelijke standpunt van naastenliefde. Ik had trouwens enkele Franstalige collega's die woest waren en ons als racisten bestempelden.'

'De regering geleid door mijn vader (*Regering-G. Eyskens IV, red.*) heeft ervoor gezorgd dat de situ-

atie financieerbaar was, waardoor men een nieuwe universiteit in Louvain-la-Neuve heeft opgericht.'

'Onze zusteruniversiteit heeft zeker haar charmes. Vandaag zijn de relaties goed en zijn er verschillende samenwerkingsprojecten. Het is het vermelden waard dat het Engels tegenwoordig als "sociale lijm" dient.'

Was de splitsing van de universiteit tijdens uw studententijd geen discussiepunt?

'Neen, maar er was wel een interne splitsing gaande. De faculteiten gingen geleidelijk aan hun eigen weg. De universiteit bestond toen al uit een Nederlands- en Franstalige afdeling, elk met hun eigen pro-rectoren. Deze pro-rectoren stonden onder de rector magnificus, maar tegelijk wel elk aan het hoofd van hun afdeling. Op zich werkte het academische systeem, maar het stond haaks op het beleid van de homogene taalgebieden.'

Bewogen jongeren

Als professor heeft u de studentenbeweging van '68 bewust meegemaakt. Kunnen studenten tegenwoordig een even grote impact hebben?

'Ik geloof dat de jeugd altijd zijn gewicht in de schaal kan leggen. De invloed van de jongeren blijft zeer prominent, zeker nu met de moderne media. Er moet wel voldoende motivatie zijn en nagedacht worden waarvoor ze zich willen inzetten.'

Laten jongeren zich nog evenveel fysiek opmerken op straat?

'Vroeger kwam de jeugd effectief meer op straat, maar dat was ook de enige manier om zich te uiten. Door je op straat te begeven – en op de vuist te gaan met de politie – kon je je kenbaar maken.'

'Men groef destijds zelfs kasseien op en gooide ze naar elkaar toe. Dat was niet zonder risico. Vandaag de dag gebruiken jongeren meer sociale media om van zich te laten horen. Op Twitter, Instagram ... Daar wordt er nu met stenen geworpen.'

KU Leuven met een C van christen

De KU Leuven heeft altijd een sterke band gevoeld met de CVP, de voorloper van cd&v. Denkt u dat die band nog steeds bestaat?

'We dienen een onderscheid te maken tussen een band met christelijk gedachtegoed enerzijds, en het toebehoren aan een politieke structuur anderzijds. Hoewel niet alle jongere collega's het melden, stemmen ze voor diverse partijen.'

'Godsdienst is mensen-dienst'

'Het stemprofiel is divers tegenwoordig. In een zekere zin is dat ook positief: een universiteit moet zich niet koppelen aan een partij. Dat is een onvermijdelijke evolutie die ook elders in de wereld plaatsgrijpt. De christelijke beginselen blijven belangrijker.'

Is die christelijke insteek volgens u nog voldoende aanwezig in de geledingen van de universiteit?

'De christelijke insteek is inderdaad niet meer zo evident. Dat betreurt ik, maar ik schrijf de fout toe aan de Kerk zelf.'

'Charles Darwin heeft in een zekere zin de vinger gelegd op wat in de Bijbel als erfzonde wordt beschouwd. *Survival of the fittest and struggle for life* bepalen de evolutie. Alle levende wezens moeten verdomme vechten om te leven. Darwin waarschuwde ons om op te passen voor ons egoïsme, zowel collectief als individueel. We dreigen elkaar uit te roeien. Dat klinkt wat prekerig, maar we beschikken de dag van vandaag wel over massavernietigingswapens, die zowel ons als de natuur kunnen vernietigen.'

'We dienen dus voorzichtig te zijn. Beter nog, we moeten dat egoïsme omplooien tot iets onnatuurlijks, namelijk de naastenliefde. De anderen liefhebben voor wie ze zijn en laten voor wat ze zijn. Dat staat haaks op de wetten van de natuur of staat er juist boven. Daar open je het perspectief voor een goddelijke kracht.'

'Onze opdracht is om de evolutie om te buigen tot grote deugden zoals solidariteit, liefde en broederlijkheid, allemaal kenmerken van de christelijke boodschap. Die transformatie schrijven we toe aan een kracht die ons overstijgt: het goddelijke.'

Jeugd en zingeving

Mist de jeugd de zin naar spiritualiteit?

'De jeugd vraagt naar spiritualiteit, maar dat verlangen wordt niet beantwoord. Er is iets dat ons te boven gaat: transcendentie. Daarover kan je enkel in beeldtaal spreken. Dat stelt de mensen tevreden die eraan nood hebben, bijvoorbeeld mensen die nooit in aanraking zijn gekomen met de moderne wetenschap.'

'Vandaag is dat anders. De Kerk houdt een discours dat archaisch is, waarbij die beeldtaal eerder shockerend is. Godsdienst is immers mensen-dienst. Ik heb hierover lange gesprekken gevoerd met kardinaal Danneels, een inmiddels overleden kameraad van mij toen we beiden aan het Filosofisch Instituut studeerden.'

'God is een kracht die de darwinistische strijd voor overleving overstijgt'

'Mgr. Danneels vertelde me dat mensen nog steeds nood hebben aan mystiek. Zeker in religieuze regio's van Zuid-Amerika, Afrika, ... Indien je de mooie allegorieën uit de Bijbel weghaalt en het schrift reduceert tot een wetenschappelijk verhaal, dan haken velen af en zoeken ze hun vlucht in de afgoderij van weleer.'

'Bovendien is het een typisch Europees standpunt om te gaan vertellen wat de Kerk moet doen en hoe gelovigen over de wereld hun geloof vorm moeten geven. In de VS bijvoorbeeld is geloof meer sentimenteler. Daar zegt de president zijn toehoorders af en toe met de woorden "May God bless you" . Indien een premier van om het even welke partij dat hier zou zeggen in het parlement, dan zou dat een zwaar politiek incident zijn.'

Zelfs als een christendemocraat dat zegt.

'Ja, natuurlijk, want de staat is neutraal bij ons.'

Sociale media vertonen elementen van individualisering. Ziet u ook daar een nood aan meer zingeving?

'Individualisering is een uiting van een zoektocht. Wij zijn op zoek naar iemand, maar we vinden niemand waarop we terug bij onszelf uitkomen. Dat is het verhaal zowat, ook best tragisch

als je erover nadenkt.'

'De communicativiteit is beperkt, ondanks de kolossale mogelijkheden van contact. Zoals overinformatie leidt tot desinformatie, leiden verschillende communicatiemiddelen tot isolement, individualisme en zelfs vormen van egoïsme. Mensen worden als het ware eilanden, dat gevolgen heeft. Nationalisme is daar bijvoorbeeld een uiting van. We begrijpen het nu wel: "Eigen volk eerst", maar zo werkt het niet.'

Wat kan God voor de jongeren betekenen?

'De apostel Johannes schreef dat God liefde is. God is een kracht die de darwinistische strijd voor overleving overstijgt.'

'De evolutie van de mens heeft geleid tot meer menselijkheid. Er is een wenselijkheid tot menselijkheid. Toch constateren we vaak meer dierlijkheid: de mens gedraagt zich als een ex-dier, niet eens als een edeldier. Denk maar aan alle oorlogen die woeden en gewoed hebben. Het goddelijke zit in datgene wat de natuur te boven gaat.'

Welke raad geeft u mee aan de jeugd en studenten?

'Doe wat je graag doet, uiteraard. Laat dat echter niet verdorren tot een egoïstisch verlangen. De Franse auteur Rimbaud schreef eens: "Je est un autre". We kennen onszelf niet. We zien onszelf nooit. Alleen de ander ziet je zoals je bent. We zijn onszelf dankzij de ander. Door elkaar te beschimpen, bestrijden ... tasten we de kern van de mensheid aan.'

'Ik ben een tijd minister van Ontwikkelingssamenwerking geweest. Voor mijn werk ging ik een project in Caracas, gelegen in Venezuela, bezoeken. Daar leerde ik van een Belgische zuster om je te laten kwetsen aan de gekwetsten. Je dient je leven uiteraard wel zodanig te organiseren dat je dat tegenkomt. Leef niet in een ivoren toren. Maar leg dat maar eens uit aan de jeugd.' 9

Ontdek Cyprus, begin bij Ecosia

Marc Hooghe relativeert hoge werkdruk proffen

'Ik kan met gemak mijn naam twee keer per dag onder een project zetten'

Gert Verhulst:

Ik vind het n-woord in een codex helemaal niet erg! Mogen we dan niets meer zeggen?

Alternatieve groene zoekmachines

werkt niet op zaterdag en zondag

vindt potsierlijke petjes

by LBK

voor vieze prentjes

in simpel Nederlands

jeweetwel

voor hengelaars

verwijst enkel naar ekowiki

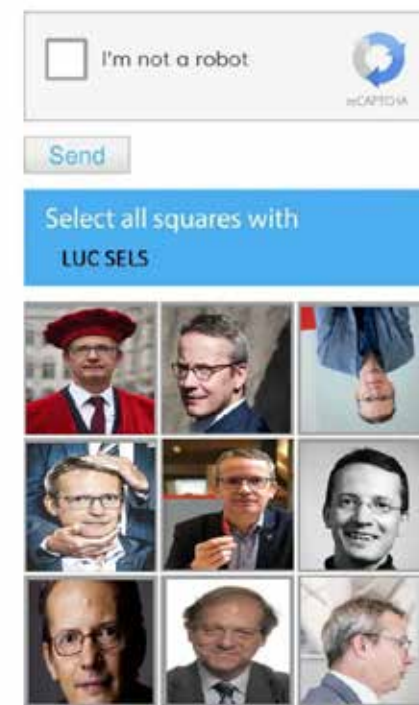
KU Leugen zit ook op Twitter en Instagram! Vind jij jezelf ook zo onmenselijk grappig? Stuur je mopjes naar onze Facebookpagina of naar kuleugen@veto.be en wie weet blink jij binnenkort op onze pagina's.

BISSER ONTMOET AARTSVIJAND WISSER

KU Leuven ontwikkelt extra stap in multifactorauthenticatie

LIEDJE ROND CODEX DUURT TE LANG

NU ROZE WANT DAT IS INCLUSIEF

VRG: 'WIJ BRENGEN EIGEN CODEX AL 50 JAAR UIT'

Maak het niet te hot in je kot.

Samen draaien we de aarde
weer een graadje lager.

Ontdek hier al onze
energiebesparende tips

KU LEUVEN